

Bezoekadres Mauritshuis en kantoren

Plein 29
2511 CS Den Haag

Postadres

Postbus 536
2501 CM Den Haag
mail@mauritshuis.nl
mauritshuis.nl

Jaarverslag

Koninklijk Kabinet van
Schilderijen Mauritshuis

Galerij Prins Willem V

Het Mauritshuis is grote dank verschuldigd aan al zijn begunstigers

Subsidiënt

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Hoofdsponsors

BankGiroLoterij

NN Group

Tentoonstellingsbegunstigers

Stichting Vrienden van het Mauritshuis
Nationale-Nederlanden, onderdeel van NN Group
Dutch Masters Foundation
Prins Bernhard Cultuurfonds
Vereniging Rembrandt en de Turing Foundation,
in het kader van het initiatief De kracht van onze
Nederlandse collecties
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
via de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Mauritshuis Business Platform (v/h Confrérie Pictura)

ABN AMRO Bank

BMW Group Nederland

Deloitte

Hago, onderdeel Vebego

IBM

ING

NN Group

Steunstichtingen

Stichting Vrienden van het Mauritshuis
Stichting de Johan Maurits Compagnie
American Friends of the Mauritshuis
Dutch Masters Foundation

Particuliere begunstigers

Ernst Nijkerk Fonds
Marjon Ornstein Fonds
De heer C.J. Kroese

Bijdragen van fondsen voor aankopen en onderzoeksprojecten

Vereniging Rembrandt
Gieskes-Strijbis Fonds

En zij die anoniem willen blijven

Raad van Toezicht & directie in 2020

Raad van Toezicht

Lokke Moerel, *Voorzitter*

Ila Kasem, *Vicevoorzitter*

Rob Lelieveld, *Penningmeester*

Siela Ardjosemito-Jethoe (*per 1 februari
2021 toegetreden*)

Ben van Doesburgh (*liaison met de Stichting
Vrienden van het Mauritshuis, per 1 maart
2020 toegetreden*)

Manfred Sellink

Titia Vellenga

Directie

Martine Gosselink, *Algemeen directeur*

Renée Jongejan, *Zakelijk directeur*

Martine Gosselink is per 1 april 2020 aangetreden
als Algemeen directeur, ter opvolging van Emilie
Gordenker.

Voorwoord	
Directie	12
Raad van Toezicht	18
01 Covid-19	22
02 Missie & Visie	24
03 Diversiteit & Inclusie	28
04 Het Mauritshuis online	30
05 <i>George Stubbs – De man, het paard, de obsessie</i>	32
06 Een nieuwe permanente vertelling over Johan Maurits	36
07 Het meisje in de schijnwerper	38
08 Een paar herenigd	42
09 Vergroting en verbreding publieksbereik	46
10 Terugblik	50
A Collectie & Wetenschap	51
B Educatie & Programmering	52
C Marketing & Communicatie	53
D Development & Hospitality	54
E Personeel & Organisatie	56
F Facilitaire Zaken	58

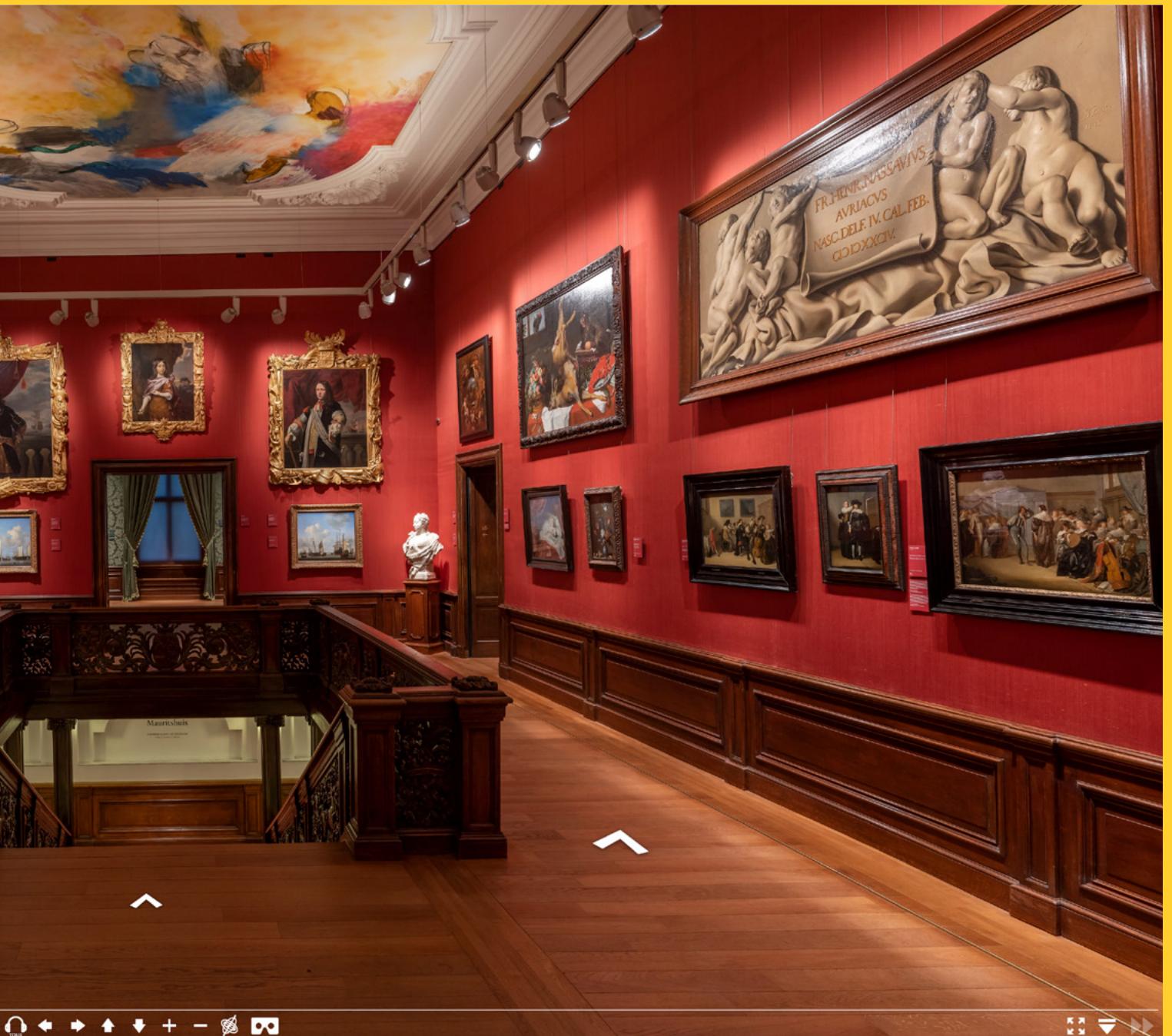

11	Verkort financieel jaarverslag	59
12	Programma 2021-2022	66
13	Bijlagen	70
	A Prijzen & nominaties	71
	B Aanwinsten	71
	C Tentoonstellingen	72
	D Bruikleenoverzicht	72
	E Lezingen in het Mauritshuis (selectie)	75
	F Lezingen medewerkers buiten het Mauritshuis	75
	G Publicaties Mauritshuis	77
	H Overige publicaties medewerkers	78
	I Restauraties & behandelingen	80

Het eerste *Gigapixel* *Museum* ter wereld

Voorwoord directie

2020 zullen we ons allemaal nog lang heugen. Ook voor het Mauritshuis stond het jaar in het teken van Covid-19. Dit had een enorme impact, op alles. Het museum was een groot deel van het jaar gesloten, wat zich uiteraard vertaalde naar gekelderde bezoekersaantallen en inkomsten. Maar door de pandemie is de overgang van fysiek museumbezoek naar een online museale beleving in een ongekende stroomversnelling terecht gekomen. Vitale functies als beveiliging van de collectie en het gebouw werden uiteraard nog op locatie uitgevoerd, maar de verdere organisatie is in ijlt tempo overgeheveld naar een virtuele thuiswerk- en overleg omgeving. 2020 stond ook in het teken van een vernieuwde missie om voor een breed samengesteld publiek vernieuwende programmering te ontwikkelen en alternatieve verdienmodellen te verkennen. Daarbij bleek de organisatie van het Mauritshuis uitermate flexibel en vindingrijk. Wat dat betreft blikken we terug op veel positieve en geslaagde ontwikkelingen en gebeurtenissen die we in dit jaarverslag presenteren.

Het museum in lockdown

Er leek in januari nog weinig aan de hand, en de vooruitzichten waren voor het Mauritshuis zeer rooskleurig. Na het succesvolle Rembrandtjaar was het museum op kruissnelheid; met een aantrekkelijke programmering in het vooruitzicht en een geoliede en op elkaar ingespeelde organisatie. Het jaar begon voorspoedig met de aanstelling van Martine Gosselink als de nieuwe algemeen directeur van het Mauritshuis. Helaas moest zij haar nieuwe baan op 1 april beginnen in een gesloten museum, want vanaf 13 maart 2020 waren de poorten dicht, uiteindelijk tot 1 juni 2020. Aan een openstelling met beperkingen in de zomer kwam abrupt een einde met de tweede volledige sluiting tussen 5 en 18 november 2020, gevolgd door de derde lockdown die inging op 16 december 2020 en tot maar liefst 5 juni 2021 voortduurde. Dit alles heeft uiteraard een zeer negatief effect gehad op de bezoekersaantallen. Tot en met 12 maart 2020 verkochten we 76.776 tickets, terwijl de teller eind 2020 stagneerde op 138.916 bezoekers. De Galerij Prins Willem V is sinds 13 maart 2020 gesloten, omdat voldoende afstand tussen bezoekers daar niet was te garanderen.

1.5 meter bezoek

Het museumbezoek ten tijde van Covid-19 stond in het teken van beperkingen. We mochten als maximale bezoekerscapaciteit 10 m² per bezoeker gebruiken. Het ticketplafond in het museum lag hiermee op 460 bezoekers per dag, ongeveer 35% van de reguliere capaciteit. Op de meeste dagen was 67% van dit beperkte aanbod ook daadwerkelijk verkocht, met in de zomermaanden een uitschieter naar een gemiddelde verkoopgraad van 97%. Gezien de omstandigheden waren de bezoekcijfers in de zomer dus redelijk te noemen. We zagen daarbij vooral bezoekers uit Nederland (84%), want het internationaal bezoek kwam na de lockdown grotendeels tot stilstand. Alleen in de maanden juli en augustus kwam het toerisme uit de buurlanden (vooral Duitsland, België en Frankrijk) weer enigszins op gang.

Tentoonstellingen

Te weinig bezoekers hebben uiteindelijk kunnen genieten van de bijzondere tentoonstellingen waar we jarenlang aan hebben gewerkt. De eerste van het jaar, *George Stubbs – De man, het paard, de obsessie*, beloofde mede door de grote media-aandacht een enorme hit te worden. “De hengsten, merries en veulens van Stubbs zijn magisch, ook voor niet-paardenmeisjes,” schreef dagblad Trouw nog. Het was een primeur, want niet eerder werd in Nederland een

tentoonstelling gewijd aan deze achttiende-eeuwse Britse kunstenaar. Na de voortijdige sluiting hebben we besloten deze te verlengen tot het einde van de zomer 2020, zodat toch meer bezoekers konden genieten van Stubbs monumentale *Whistlejacket* uit omstreeks 1762, zijn vele andere paardenschilderijen en het skelet van Eclipse (het meest legendarische renpaard aller tijden).

Twee andere geplande tentoonstellingen, *Vervlogen – geuren in kleuren* en *Facelifts & Make-overs*, zijn vanwege de pandemie verschoven naar 2021. Het ontstane gat in de programmering is ingevuld met het kleiner opgezette *Alleen met Vermeer – ‘het mooiste schilderij ter wereld’*. De beroemde Franse schrijver Marcel Proust bezocht in 1902 het Mauritshuis en raakte daar diep onder de indruk van het meesterwerk van Vermeer. Vele jaren later schreef hij in een brief: “Vanaf het moment dat ik het *Gezicht op Delft* zag in het museum in Den Haag, wist ik dat ik het mooiste schilderij ter wereld had gezien.” Het is een schilderij dat in zijn eentje een tentoonstelling kan dragen. Individuele bezoekers konden in de voetsporen van Proust treden. Na reservering van een tijdslot mocht je tien minuten oog in oog staan met Vermeers topstuk *Gezicht op Delft*. In andere omstandigheden met ‘normale’ drukte hadden we dit tentoonstellingsconcept (een “intiem onderonsje met een meesterwerk”, aldus een recensent van Trouw) waarschijnlijk niet kunnen realiseren.

Collectie

In het begin van 2020 kochten we het portret van Jacob Omphalius uit 1538/39, waarmee we een eeuwenoud diptiek van een bruidspaar door de Keulse schilder Bartholomäus Bruyn de Oude (1493-1555) weer in de originele samenhang konden terugbrengen. De presentatie van de uitkomsten en ontdekkingen van het in 2018 begonnen onderzoek naar Vermeers *Meisje met de parel* waren inhoudelijk en publicitair een hoogtepunt. Onder leiding van Mauritshuis-restaurator Abbie Vandivere heeft een internationaal team van wetenschappers zich de afgelopen twee jaar verdiept in de materialen en technieken van Vermeer. De resultaten van het onderzoek naar ‘ons meisje’ trokken wereldwijd de aandacht.

Diversiteit & Inclusie

Het Mauritshuis heeft in 2020 Diversiteit & Inclusie verder ingebed in de organisatie en de programmering. Mede op basis van dit speerpunt in het beleid zijn een nieuwe missie en visie doorgevoerd, die de basis vormen voor onder meer programmering, collectiebeleid en publieksbenadering in de komende periode. Deze koerswijziging is vastgelegd in het *Activiteitenplan 2021 – 2024*, waarin het museum zich een pleitbezorger toont van het verkennen en implementeren van nieuwe perspectieven, naast de al bestaande. Nieuw ontwikkelde deelplannen per afdeling bieden een blauwdruk voor het beleid van de komende jaren, en zorgen ervoor dat de gehele organisatie zich hieraan zal committeren. We willen nog meer het verleden verbinden met het heden, zodat wij als museum midden in de samenleving staan. Voorop staat dat iedereen zich op zijn plek voelt in het Mauritshuis, gehoord en gezien wordt, om hier een onvergetelijke museumervaring op te kunnen doen. Want, zo luidt onze vernieuwde missie: “In ons huis voelt iedereen zich thuis, je wordt er geraakt en geïnspireerd.”

In het najaar opende een nieuwe permanente zaal rondom Johan Maurits, de naamgever van het museum. In 2019 stond hij centraal in de tijdelijke tentoonstelling *Bewogen Beeld*, maar nu kan de bezoeker zich blijvend verdiepen in de historische figuur Johan Maurits en zijn betekenis voor de geschiedenis van het pand, het museum en de collectie. Uit onderzoek is gebleken dat Johan Maurits handelde in slaafgemaakte Afrikanen. Hij deed dat clandestien, in de vorm van smokkelpraktijken, buiten zijn opdrachtgever de WIC om. Deze sluikehandel heeft Johan Maurits een fortuin opgeleverd. Het inzicht dat de bouwheer het Mauritshuis nooit had kunnen realiseren zonder zijn rol in de trans-Atlantische slavenhandel, wordt zo permanent onderdeel van het museum en de collectie.

Online: *Mauritshuis at home*

Na de sluiting zijn we direct het online contact met ons publiek gaan intensiveren, ook om te trachten extra inkomsten te genereren. Onder de paraplu van het *Mauritshuis at home* hebben de vele en creatieve digitale presentaties, colleges, lezingen, debatten, spelletjes, cursussen en vlogs veel nieuw online publiek opgeleverd. Met de *Second Canvas Mauritshuis* app, waarvoor het museum als eerste ter wereld in gigapixel-formaat werd gedigitaliseerd, kan de bezoeker zelfstandig door het museum dwalen en inzoomen op de kleinste details van schilderijen.

De aanpassingen aan de nieuwe situatie hadden als waardevolle spin-off dat we geleerd en geconcludeerd hebben dat virtuele rondleidingen en *livestreams* een volwaardig alternatief waren voor fysieke programmering. Hiermee lag een wereldwijd publiek binnen handbereik. Dat bleek ook waardevol voor externe partijen die activiteiten bij ons organiseerden, zoals het NBTC China dat met een *livestream* rondleiding bijna 100.000 kijkers trok.

Stoute slippers

In 2020 probeerden we met de programmering nieuwe doelgroepen te bereiken, waarmee we ook een podium creëerden voor alternatieve perspectieven op de collectie en ons museum. Bijzonder succesvol was de repertoire-uitbreiding binnen ons muziekproject *Bekijk het Mauritshuis met je oren*. We vroegen singer-songwriters een lied te schrijven, geïnspireerd op een werk uit de collectie. De Spotify *playlist* telde in 2020 vijf nummers: na de aftrap van Spinvis in 2019 traden afgelopen jaar MEROL, Harrie Jekkers, Willie Wartaal en The Kik op. “Ik heb mijn stoute slippers aangedaan en ben een slippertje begaan”, zong Merol over *Mars en Venus betrap door Vulcanus* van Joachim Wtewael.

Vanwege hun 20-jarig bestaan trad de Haagse band DI-RECT in 2020 drie keer op in de stad. Het derde en laatste optreden vond plaats in het Mauritshuis en werd door ongeveer 15.000 mensen gevolgd via de *livestream* op de website van de band. DI-RECT verplaatste zich tijdens het concert door de verschillende ruimtes in het museum, en verenigde zo in de museumruimtes muziek met beeldende kunst.

Financieel

Het Mauritshuis weet zich omringd door zeer trouwe steunpartners, waarbij genoemd: de Vrienden van het Mauritshuis, de Stichting de Johan Maurits Compagnie, de American Friends of the Mauritshuis en de Dutch Masters Foundation. Deze ledenorganisaties, evenals het Mauritshuis Business Platform en de hoofdsponsors BankGiro Loterij en de NN Group, zijn onmisbaar. Talloze overheidsfondsen en particuliere fondsen zijn eveneens van essentieel belang voor het museum. Tezamen vervullen deze steunpartners een onmisbare rol bij de realisatie van tentoonstellingen, aanwinsten en het handhaven van het hoge niveau van onderzoeksprojecten, publicaties en (rand) programmering.

De pandemie heeft vanzelfsprekend een grote impact gehad op de financiële resultaten van het Mauritshuis, met een stevig verlies van inkomsten uit entreegelden. Parallel hieraan was sprake van lagere inkomsten uit evenementen, horeca en commerciële verhuur van ruimtes. We voerden tijdig substantiële kostenbesparingen door op de bedrijfsvoering en programmering van het museum, waarbij het uitgangspunt was – en hierin zijn we geslaagd – om de personele organisatie intact te houden, ervan uitgaand dat de pandemie in 2021 onder controle zou moeten komen. Het sluitend krijgen van de begroting was derhalve geen sinecure, en we prijzen ons gelukkig dat we steungelden ontvingen vanuit het culturele noodfonds van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW).

De toekomst

Covid-19 heeft zich vanaf begin 2020 razendsnel ontwikkeld en is op het moment van schrijven nog niet onder controle. Hoewel het vaccineren zijn vruchten lijkt af te werpen, zal de terugkeer naar de oude situatie, voor zover dat zal gebeuren, een geleidelijk proces zijn. Wij kijken echter vol vertrouwen uit naar de (nabije) toekomst waarin we ons huis weer onbeperkt voor iedereen kunnen openstellen.

Martine Gosselink, *Algemeen directeur*

Renée Jongejan, *Zakelijk directeur*

New Loan

Willem van Aelst (1627–1683)
Still Life with Partridges, 1671
The increasing wealth in the Dutch Republic in the later 17th century is reflected in a taste for refined paintings such as this still life with hunting motifs. Willem van Aelst was among the first painters to depict hunting trophies, and this is a prime example of such a work. In the 18th century it belonged to William V, Prince of Orange and the last Stadtholder of the Dutch Republic.

Oil on canvas
118 x 160 cm

© 2011. All rights reserved. The Rijksmuseum, Amsterdam, The Netherlands

In langdurig bruikleen
gegeven aan The National
Gallery, Londen

Voorwoord Raad van Toezicht

In een jaar waarin de wereld op zijn grondvesten schudde, moesten ook de Nederlandse museale sector en het Mauritshuis inclusief zich keer op keer aanpassen aan nieuwe realiteiten. Sluitingen, bezoekersrestricties, financiële tegenvallers, uitgestelde tentoonstellingen, etc. Het is niet zo ingewikkeld de negatieve gevolgen van de pandemie terug te zien in de dagelijkse gang van zaken in het Mauritshuis. We kunnen echter constateren dat het museum zich met verve door deze crisis slaat, mede dankzij de gezonde organisatorische en financiële basis die in de voorgaande jaren was gelegd.

Een nieuwe algemeen directeur

Met voldoening heeft de Raad van Toezicht in 2020 een nieuwe algemeen directeur aangesteld, ter opvolging van voormalig directeur Emilie Gordenker die het Van Gogh Museum ging leiden. Op 1 april begon Martine Gosselink, voorheen hoofd geschiedenis bij het Rijksmuseum, aan haar nieuwe baan. Martine trad aan in een gezonde organisatie, mede dankzij de prijzenswaardige inspanningen van zakelijk directeur Renée Jongejan die de eerste maanden van het jaar als interim directeur optrad. De nieuwe algemeen directeur brengt een schat aan ervaring in de museale sector mee, en is van betekenisvolle waarde vanwege haar historische expertise en haar vermogen om kunstwerken in hun historische context te presenteren. Het gelaagde verhaal van de collectie van het Mauritshuis zal mede hierdoor nog beter over het voetlicht worden gebracht.

De verandering vond in de tweede helft van 2020 zijn weerslag in het nieuwe activiteitenplan 2021-2024. Aan de basis van dit activiteitenplan liggen de deelplannen van de afdelingen Collectie & Wetenschap, Educatie & Programmering, Marketing & Communicatie, Development & Hospitality, Facilitaire Zaken en twee losstaande deelplannen met betrekking tot Tentoonstellingen en Diversiteit & Inclusie. Het Mauritshuis heeft hiermee de beoogde museale ontwikkelingen voor de komende jaren stevig in de grondverf gezet.

Prijzen

De Raad van Toezicht is er trots op dat het museum dit jaar diverse prijzen in ontvangst mocht nemen, vooral voor de tentoonstelling *Bewogen beeld – Op zoek naar Johan Maurits* uit 2019. Een grote opsteker was de nominatie voor de Bankgiro Loterij Museumprijs naar aanleiding van het thema *Achter de Schermen, voor het voetlicht*. De jury schreef: “Al sinds 2015 laat het Mauritshuis een consistente lijn zien van projecten en tentoonstellingen waarin het thema *Achter de schermen, voor het voetlicht* tot uiting komt. Het museum geeft het verhaal achter de schermen het hoofdpodium, durft zich daarbij kwetsbaar op te stellen en houdt toch altijd inhoudelijk het hoogste niveau.” Na het tellen van de publieksstemmen eindigden we uiteindelijk als tweede na Naturalis.

Governance

Zoals aangegeven in de Governance Code Cultuur heeft in 2020 een zelfevaluatie van de Raad van Toezicht plaatsgevonden, onder leiding van een externe

begeleider. De personele samenstelling van de Raad is dit jaar eveneens veranderd. In het voorjaar is Ben van Doesburgh geïnstalleerd en hij fungeert als de liaison naar de Vrienden van het Mauritshuis. Op de overgang naar 2021 is Siela Ardjosemito-Jethoe aangesteld als zevende lid, met als kerncompetentie Diversiteit & Inclusie en met een nadrukkelijke connectie met de stad Den Haag.

Naast dit jaarverslag is eveneens een apart financieel jaarverslag 2020 opgesteld, volgens het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies van het Ministerie van OCW. In het financieel jaarverslag is een uitgebreide reflectie opgenomen met betrekking tot onder meer de financiën, de impact van Covid-19, de invulling van het begrip ondernemerschap, de Code Cultural Governance en de beheersmatige aspecten ten aanzien van de collectie.

Open

Op het moment van schrijven zijn musea bijna een half jaar aaneengesloten dicht geweest. De culturele sector laat zich steeds luidruchtiger horen. Men wil concreet perspectief op een toekomst waarin we weer open kunnen zijn voor ons publiek. Die oproep kunnen we als Raad van Toezicht uiteraard alleen maar ondersteunen. Kunst is voedsel voor de geest, onze inspirerende verhalen moeten worden gehoord en ervaren. Dat moet en dat kan op een veilige wijze. Een museum zonder bezoekers, is als een lichaam zonder zuurstof. Het Mauritshuis – dat ondanks de uitdagende omstandigheden nog steeds over een sterk en gezond lichaam beschikt – staat paraat om de poorten weer te openen.

Lokke Moerel, *Voorzitter*
 Ila Kasem, *Vicevoorzitter*
 Rob Lelieveld, *Penningmeester*
 Siela Ardjosemito-Jethoe (*per 1 februari 2021 toegetreden*)
 Ben van Doesburgh (*liaison met de Stichting Vrienden van het Mauritshuis, per 1 maart 2020 toegetreden*)
 Manfred Sellink
 Titia Vellenga

Alleen met Vermeer

Johannes Vermeer, *Gezicht op Delft*, c. 1660 - 1661, foto: Ivo Hoekstra

01

Covid-19

Hoewel het thuiswerken misschien wat onwennig begon toen Nederland in maart 2020 voor het eerst in lockdown ging (“Kan je me nu horen?”, “Nee, je staat op mute!”), maakte het personeel zich die nieuwe manier van werken vlotjes eigen. Op locatie werd de veiligheid van de collectie en het gebouw uiteraard geborgd door de noodzakelijke aanwezigheid van medewerkers, maar de verdere organisatie heeft de overstap naar thuiswerken met Zoom, Teams of *Hangouts* snel gemaakt. Middels nieuwsbrieven, Q&A’s, intranet en vlogs bleef de organisatie op de hoogte van relevante ontwikkelingen samenhangend met de pandemie. Thuiswerkers ontvingen noodzakelijke bureaubenodigdheden en maandelijks een financiële vergoeding volgens de NIBUD-richtlijnen.

Terwijl de poort een groot deel van het jaar gesloten was, hebben we er alles aan gedaan om ons publiek met digitale programmering online te verwelkomen. Dat resulteerde bijvoorbeeld in het ontstaan van *Mauritshuis at home*, een deel van de website waar we activiteiten aanboden voor volwassenen en kinderen. Via *livestreams* lieten we fysieke programmering, zoals de hoogtepunten rondleiding, virtueel plaatsvinden. Juist door de opgelegde beperkingen kwam ons streven om online museumbezoek te stimuleren in een stroomversnelling.

Vanwege Covid-19 zijn twee geplande tentoonstellingen, *Vervlogen – geuren in kleuren* en *Facelifts & Make-overs*, verschoven naar 2021. Gelukkig lag er nog een experimenteel tentoonstellingsplan op de plank, dat gezien de gebruikelijk drukte in het museum nooit was uitgevoerd. Maar nu was het wel mogelijk: een tentoonstelling om in je eentje te bekijken. Bezoekers konden tijdens een vooraf geboekt tijdslot alleen (of in zeer klein gezelschap) Vermeers *Het Gezicht op Delft* in stilte ervaren. Alleen met Vermeer. “Doordat ik zo intens naar het verlichte doek heb zitten staren, blijft de skyline van de stad op mijn netvlies nagloeien, alsof ik in de schemer naar de kade zit te turen. Een uniek moment, dat je in een museum nooit meemaakt. Toch haast spiritueel”, schreef een recensent in Trouw.

02

Missie & Visie

Westerse musea zijn zich pas recentelijk bewust geworden van hun nogal eenzijdige blik op kunst en geschiedenis. Dit geldt ook voor het Mauritshuis. Het museum besteedt sinds een aantal jaren in de programmering en tentoonstellingen ruime aandacht aan nieuwe perspectieven, naast de reeds bestaande.

Om sturing te geven aan deze ambities hebben we in 2020 onze missie en visie geherformuleerd. In onze huizen, die voor iedereen (fysiek en digitaal) toegankelijk zijn, word je geïnspireerd en geraakt door de schoonheid van de gebouwen, door de kunst én de verhalen achter de werken. Onze geschiedenis is relevant voor Den Haag, voor het gehele Nederlandse Koninkrijk, voor ons nationale en internationale publiek én onze medewerkers. Door het verleden te verbinden met het heden staan wij als museum midden in de samenleving.

Daarom is de missie van het Mauritshuis: *In ons huis voelt iedereen zich thuis, je wordt er geraakt en geïnspireerd.*

Om écht ergens thuis te zijn is het belangrijk om een persoonlijke verbintenis te voelen of iets van herkenning te ervaren. In het persoonlijke, het menselijke, soms imperfecte, herkent iedereen zich. Juist dat maakt het leven boeiend. Onze kunst en de verhalen die er achter schuil gaan zijn tijdloos en gaan over universele menselijke waarden en ethiek. Het is onze verantwoordelijkheid om te zoeken naar de geschiedenis en verhalen achter de kunstwerken, de gebouwen en de historische personen die daarmee verbonden zijn. Het is essentieel dat de complexe koloniale geschiedenis van het gebouw en zijn stichter wordt verteld. Via de collectie zoeken we verbinding met hedendaagse vraagstukken. Steeds opnieuw. Onze collectie zet aan tot reflectie over leven en maatschappij.

Daarom is de visie van het Mauritshuis: *Het bieden van een meesterlijke ervaring, waarbij menselijke verhalen en perspectieven leiden tot reflectie en verbeelding.*

Een verruimde blik op Johan Maurits

Zaal 8, foto: Ivo Hoekstra, zie pp. 36-37

De bevordering van Diversiteit & Inclusie is in de afgelopen jaren centraal komen te staan, want de waarden die hiermee samenhangen versterken onze organisatie en onze maatschappelijke positie. Wij geloven in de kracht van het elkaar aanvullen. Gemengd samengestelde teams verbeteren elkaar op vele gebieden. Een divers personeelsbestand weerspiegelt bovendien de maatschappij, wat positief bijdraagt aan het bereik van de organisatie. Tegelijkertijd blijkt dat dit niet makkelijk is te realiseren, eenvoudigweg omdat er maar een beperkte doorstroom van personeel is. Door de inhuur van zzp-ers, het aanbieden van stage- en opleidingsplaatsen en kijken naar een gevarieerde samenstelling van partners, dienstverleners en leveranciers, proberen we hier toch werk van te maken.

In 2020 is museumbreed een programma uitgerold met trainingen, interdisciplinaire en afdelingsoverstijgende gesprekken, samenwerkingsverbanden met externe organisaties en plannen op het vlak van meerstemmigheid en toegankelijkheid. We kregen extern advies van de Diversiteit & Inclusie Manager van het Rijksmuseum en een organisatieadviseur en coach, die in 2019 al een diversiteitsscan voor ons had gemaakt. Er is een termijnplan geschreven voor de periode 2020-2024, waarin ambities en concrete doelen zijn gesteld op het gebied van Personeel & Organisatie, Publiek, Partners en Programmering. Het Mauritshuis heeft zich aangesloten bij *Musea Bekennen Kleur*, een samenwerkingsverband van Nederlandse musea die dit thema op de agenda zetten en praktisch vertalen naar museaal beleid.

Diversiteit & Inclusie is het afgelopen jaar ingeweven in tentoonstellingen, onderzoek, educatieve programma's en evenementen. In zaal 8 kreeg de geschiedenis van Johan Maurits in het Mauritshuis een permanente plek, en zijn rol in het koloniale- en slavernijverleden is naar voren geschoven in debatten en discussies. We waren met de stadswandeling *Den Haag en Slavernij* onderdeel van Ketikoti Den Haag. In lezingen en rondleidingen brachten we een meerstemmig verhaal over het Mauritshuis en zijn collectie. Bij *Maurits Talks* vroegen we, in samenwerking met mediaplatform VICE, jonge makers van diverse achtergronden of zij zich gerepresenteerd voelen in musea. De zes panelleden spraken hun hoop en verwachtingen uit voor een toekomstige beeldcultuur waarin ze zichzelf meer zouden herkennen. Het museum was zelfs voor een dag een tatoeagestudio ter gelegenheid van *Human Rights Tattoo*.

04

Het Mauritshuis online

In een wereld waarin we massaal toevlucht nemen tot digitale kanalen voor informatie en beleving is het Mauritshuis snel omgeschakeld van fysiek naar digitaal programmeren. Het aantal bezoekers van het museum daalde dit jaar tot een historisch dieptepunt, maar gelukkig zijn parallel hieraan alle online kanalen aanzienlijk gegroeid. Het websitebezoek nam significant toe ten opzichte van 2019 en ook alle *social media* kanalen groeiden in omvang en engagement.

Om tijdens de sluiting in contact te blijven met ons publiek is in het vroege voorjaar van 2020 het *Mauritshuis at home* gelanceerd. Hier publiceerden we een zeer divers digitaal aanbod rondom onze tentoonstellingen, collectie en programma, workshops voor jong en oud, en het kinder- en vakantieaanbod. Het *Mauritshuis at home* heeft de online bezoekersaantallen op succesvolle wijze opgestuwd en we bereikten hiermee bovendien een breder publiek, waaronder veel families.

Tijdens de zomer is het complete museum – alle tentoongestelde schilderijen en elke centimeter plint en wandbespanning van de zalen – in beeld gebracht door een digitaliseringsrobot. Op basis hiervan is in het najaar het online *Gigapixel Museum* gelanceerd. Het was een wereldwijde primeur. Door de koppeling met onze al bestaande *Second Canvas Mauritshuis* app, kan de bezoeker door het museum dwalen terwijl de mooiste verhalen achter de meesterwerken worden onthuld. Tot op de kwaststreek inzoomen kan bij maar liefst 36 meesterwerken.

2020 stond ook in het teken van het voorbereiden op de (digitale) toekomst. Met Deloitte digital reconstrueerden we eerder de ideale (digitale) klantreis, die een blauwdruk vormt voor het ontwikkelen van nieuwe functionaliteiten. In de zomer gaven we digitaal bureau Dept de opdracht voor een nieuwe website en multimediatour, die meer ruimte bieden voor meerstemmigheid, om zo het publiek online op een meer verhalende manier in de collectie mee nemen. De nieuwe website wordt naar verwachting in de nazomer van 2021 gelanceerd.

05

*George Stubbs –
De man, het paard,
de obsessie*

In het Mauritshuis ligt de nadruk meestal op de zeventiende-eeuwse Nederlandse schilderkunst, maar in tentoonstellingen maken we soms een uitstapje naar kunst uit andere landen of tijden. Dit gebeurde bij *George Stubbs – De man, het paard, de obsessie*, tot stand gekomen in samenwerking met MK Gallery, Milton Keynes (Verenigd Koninkrijk). Niet eerder werd in Nederland een tentoonstelling gewijd aan deze achttiende-eeuwse Britse kunstenaar.

Stubbs' specialisme – het paardenportret – is een genre dat nergens zo groot werd als in het Engeland van zijn tijd. Rensport was (en is) een grote liefde van de Engelse *upper class*. Stubbs verbaasde zijn tijdgenoten met zijn levensechte weergave van het paard: met weergaloos geschilderde glanzende vachten, zachte paardenneuzen en krachtig gespierde halzen en benen. Als een ware 'kunstenaar-wetenschapper' bestudeerde hij de anatomie van het paard. Zijn onderzoek resulteerde zelfs in de baanbrekende wetenschappelijke publicatie *The Anatomy of the Horse* (1766). Exemplaren van dit boek waren in de tentoonstelling te zien met een heel bijzonder bruikleen: het skelet van het renpaard Eclipse. Hij was het beroemdste en snelste renpaard van de achttiende eeuw. Eclipse is nooit verslagen, en werd – vanzelfsprekend – door Stubbs geportretteerd.

Het hoogtepunt was zonder twijfel Stubbs' meesterwerk *Whistlejacket* uit de National Gallery in Londen, dat voor het eerst op het Europese vasteland te zien was. Het is een indrukwekkend schilderij: een bijna 3 meter hoog portret van een steigerend paard tegen een lege achtergrond. Voor vele bezoekers was het een onvergetelijke ervaring om dit fenomenale schilderij in het echt te kunnen zien. Je kon het briesen van *Whistlejacket* bijna echt horen.

George Stubbs – De man, het paard, de obsessie kreeg jubelende recensies en de publieke belangstelling was de eerste weken overweldigend. Ook talrijke paardenliefhebbers wisten, soms voor het eerst, de weg naar het Mauritshuis te vinden. De tentoonstelling was vanwege de pandemie van 13 maart tot 1 juni niet te zien, maar kon gelukkig dankzij de bereidwillige medewerking van de bruikleengevers worden verlengd tot eind augustus.

*George Stubbs –
De man, het paard, de obsessie*

George Strubbs, *Whistlejacket*, c. 1762, National Gallery, foto: Ivo Hoekstra

06

Een nieuwe permanente vertelling over Johan Maurits

Voorheen keken we vooral met een kunsthistorische blik naar graaf Johan Maurits van Nassau-Siegen (1604-1679), de stichter en eerste eigenaar van het zeventiende-eeuwse gebouw. Maar vanuit dat beperkte perspectief zagen we slechts een deel van zijn geschiedenis, en daarmee van onze geschiedenis. Hij speelde namelijk ook een belangrijke rol in de trans-Atlantische slavenhandel – op zijn gezag werden minstens 24.000 slaafgemaakte Afrikanen naar Brazilië vervoerd. Uit nieuw onderzoek bleek dat hij voor eigen gewin handelde in mensen.

Na een tijdelijke tentoonstelling in 2019, *Bewogen Beeld*, is deze geschiedenis met de presentatie *Johan Maurits en het Mauritshuis* sinds 2020 ook permanent onderdeel geworden van een bezoek aan ons museum. Elf kunstwerken uit de vaste collectie, die voorheen verspreid in het museum tentoongesteld waren, vertellen nu in zaal 8 het verhaal over Johan Maurits en Nederlands-Brazilië én de geschiedenis van het Mauritshuis als gebouw en museum.

Mede naar aanleiding van deze nieuwe presentatie is vaak de vraag gesteld of we onze naam gaan aanpassen. Dat gaan we niet doen. Johan Maurits was nu eenmaal de eigenaar en daarmee naamgever van het Mauritshuis; het is niet speciaal naar hem vernoemd omdat men hem ooit een grote held vond. Het huis heeft gewoonweg altijd al Maurits' huis geheten.

Onze verruimde blik werd in vele publicaties opgepikt. “Het Mauritshuis in Den Haag laat een vollediger beeld van Johan Maurits zien”, kopte de Volkskrant. We zijn ook zelf actief op zoek gegaan naar feedback door de Haagse CultuurAcademie, een gezelschap Haagse culturele professionals van 25-35 jaar, om een kritische beoordeling te vragen. Hun opmerkingen en adviezen over de zaalteksten en de esthetiek van de zaal zullen we gebruiken om de presentatie te verbeteren.

Met steun van het Gieskes-Strijbis Fonds zijn in september 2020 vier internationale onderzoekers gestart met een studie naar verschillende aspecten van de geschiedenis rondom Nederlands-Brazilië en Johan Maurits. Het project richt zich op historisch (archieff)onderzoek naar zijn bestuursperiode in Brazilië, met nadruk op tot dusver onderbelichte onderwerpen, zoals zijn rol in de trans-Atlantische slavenhandel. Dit fellowship-programma zal resulteren in verschillende wetenschappelijke publicaties en een symposium, maar we willen de bevindingen ook delen met een breed publiek om zo bij te dragen aan de maatschappelijke discussie over het koloniale verleden.

07

Het meisje in de schijnwerper

Wanneer je bezoekers vraagt naar hun favoriete schilderij in het Mauritshuis, dan is het meest gehoorde antwoord: het *Meisje met de parel* van Johannes Vermeer (c.1665). Veel bezoekers voelen een sterke connectie met dit schilderij en vragen zich vaak af wie zij eigenlijk was. Het antwoord hierop blijft vooralsnog een mysterie, maar sinds dit jaar weten wij wél veel meer over *hoe* Vermeer haar heeft geschilderd.

Begin 2018 onderzocht een internationaal team van wetenschappers onder leiding van Mauritshuis-restaurator Abbie Vandivere het *Meisje met de parel* voor de ogen van het publiek. Doel was om te achterhalen welke materialen en technieken Vermeer gebruikte en hoe het schilderij in de loop der eeuwen is veranderd. Het onderzoek duurde twee weken, waarna er twee jaar nodig was om de terabytes aan data te verwerken en met elkaar te vergelijken. Elke kleine penseelstreek is vastgelegd met scanners en microscopen. Je kunt zelf online inzoomen op een afbeelding van 10 miljard pixels: www.micro-pano.com/pearl.

De meest opwindende resultaten waren dat het meisje eigenlijk wimpers heeft en dat de achtergrond oorspronkelijk een groen gordijn was (en niet een grijsachtig vlak zoals het nu lijkt). Ook bleek dat de materialen van Vermeer van over de hele wereld kwamen, uit gebieden die tegenwoordig tot Mexico en Centraal-Amerika behoren en mogelijk zelfs uit Azië of West-Indië.

Vanwege Covid-19 kon een wetenschappelijk symposium over de onderzoeksresultaten niet doorgaan. In plaats daarvan werd gekozen voor een digitale presentatie voor de nationale en internationale pers. Uit het grote enthousiasme waarmee het nieuws werd ontvangen, blijkt dat mensen over de hele wereld niet alleen geïnteresseerd zijn in ons meisje, maar ook in de gebruikte wetenschappelijke onderzoekstechnieken.

Het materiaaltechnisch
onderzoek naar ons meisje
werd wereldnieuws.

Samengesteld beeld van het *Meisje met de parel* uit beeld en de tijdens het onderzoeksproject zijn gemaakt. Sylvain Fleur en het Meisje in de Schijnwerper team

Begin 2020 verwierf het Mauritshuis – dankzij steun van de BankGiro Loterij, de Vereniging Rembrandt en de heer H.B. van der Ven – het *Portret van Jakob Omphalius*, geschilderd door Bartholomäus Bruyn de Oude (1493–1555). Daarmee kwam een echtpaar bij elkaar dat bijna 125 jaar geleden van elkaar werd gescheiden.

Het portret van Elisabeth Bellinghausen door dezelfde Keulse schilder is sinds 1951 in het Mauritshuis als langdurig bruikleen van het Rijksmuseum. Twintig jaar geleden ontdekten we dat er een pendantportret moest zijn: het portret van haar verloofde Jakob Omphalius. Ooit vormden de schilderijen samen een tweeluik, maar ze werden op een veiling in 1896 apart van elkaar verkocht. Van het mansportret kenden we alleen een afbeelding; het werk zelf was zoek. Tot onze grote vreugde dook het begin 2020 op bij een kunsthandelaar en konden we het in nauw overleg met het Rijksmuseum aankopen.

Naast elkaar is direct zichtbaar hoe goed de portretten op elkaar aansluiten, vooral door het heldere kleurgebruik: de azuurblauwe achtergrond, de roodfluwelen mouwen en het fijne goudborduursel op de kleding. Jakob en Elisabeth zitten naar elkaar toegekeerd achter een stenen balustrade, die doorloopt in beide portretten. Jakob houdt een opgevouwen papier in zijn rechterhand (een brief?), terwijl Elisabeth hem een takje bitterzoet aanbiedt als teken van haar liefde. Aan Elisabeth kunnen we zien dat het paar nog niet getrouwd is. De opgebonden vlechten langs het gezicht wijzen op haar ongehuwde staat. Bruyn moet het paar dus hebben geschilderd vóór hun bruiloft op 8 februari 1539.

De oorspronkelijke lijst van het portret van Jakob is verloren gegaan, maar rond het portret van Elisabeth zit nog een vergulde binnenrand van de lijst die één geheel vormt met het hout van het paneel. Deze rand vormde het uitgangspunt voor de nieuwe lijsten die zijn gemaakt door Guy Sainthill in Haarlem, die zich baseerde op de originele inlijsting van een portret-tweeluik van Bruyn in het Wallraf-Richartz-Museum in Keulen. De nieuwe lijsten zitten met scharnieren aan elkaar vast: het herenigde portrettenpaar vormt weer een echt tweeluik.

Bartholomäus Bruyn de Oude, *Portret van Jakob Omphalius* (1500-1567), 1538/39. Paneel, 31 x 21,5 cm. Mauritshuis. Verworven met steun van de BankGiro Loterij, de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Schorer Romeijn Grothe Fonds en haar Themafonds Middeleeuwen en Renaissance) en de heer H.B. van der Ven, 2020

Bartholomäus Bruyn de Oude, *Portret van Elisabeth Bellinghausen*, 1538/39. Paneel, 31 x 21,5 cm. Mauritshuis (in bruikleen van het Rijksmuseum sinds 1951)

09

Vergroting en verbreding publieksbereik

NN Group helpt het museum sinds 2016 met de vergroting en verbreding van het publieksbereik, onder het motto: "NN Group en het Mauritshuis delen het ideaal om zoveel mogelijk mensen te laten genieten van kunst." Eén van de belangrijkste resultaten van deze zeer vruchtbare samenwerking is het muziekproject *Bekijk het Mauritshuis met je oren*. We kijken met dit project door de ogen van muzikanten naar de collectie en hopen via hun achterban nieuwe doelgroepen te bereiken. In 2020 kozen zangeres MEROL, Haagse zanger Harrie Jekkers, rapper Willie Wartaal en Rotterdamse band The Kik ieder een schilderij en vertaalden hun inspiratie naar een lied. Uit onderzoek van Motivaction blijkt dat 9% van de ondervraagden het project gezien of gehoord heeft en dat hun beeld van het Mauritshuis er positief door is beïnvloed.

Met financiële ondersteuning van NN Group boden we een betaalde rondleiding aan voor digitale bezoekers en NN Group klanten. Kijkers werden meegenomen langs de hoogtepunten van het Mauritshuis, en konden via de chatfunctie live vragen stellen. Een rondleiding was op deze manier toegankelijk voor een nationaal en een internationaal publiek, waarbij tot wel 8.000 deelnemers tegelijk online door de zalen wandelden. De digitale versie van de rondleiding werd ook ingezet om de banden met diverse zakelijke partners aan te halen.

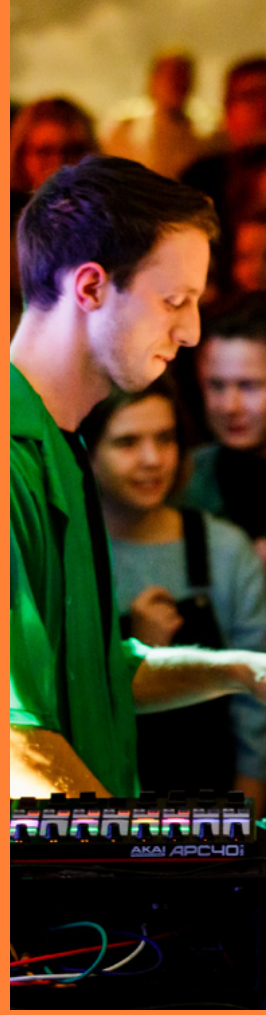
Bij *Maurits Talks*, ontwikkeld met NN Group en het jongerenplatform Vice Media, wordt het Mauritshuis een open huis waar we met jongeren in gesprek gaan over maatschappelijke thema's. We zijn benieuwd hoe er wordt gedacht over verschillende onderwerpen die raakvlakken hebben met de collectie en het Mauritshuis. Het eerste jongerenpanel ging over representatie in kunst door de eeuwen heen, startend bij de zeventiende eeuw en eindigend bij een verwachting voor de toekomst. Het gesprek is online voor iedereen te bekijken.

Bekijk het Mauritshuis met je oren

The Klik, Gouden Zaal, 10 december 2020. foto: Ivo Hoekstra

Release en optreden MEROL, 23 januari 2020. foto: Fred Ernst

10

Terugblik

- Links
Rembrandt van Rijn (atelierkopie), *Portret van Rembrandt (1606-1669) met ringkraag*, na c. 1629
- Midden
Rembrandt van Rijn (?), *Tronie van een oude man*, c. 1630 - 1631
- Rechts
Rembrandt van Rijn (?), *Studie van een oude man*, 1650

Ⓐ Collectie & Wetenschap

Aanwinst

In 2020 kon één schilderij voor de collectie worden verworven: *het Portret van Jakob Omphalius* door Bartholomäus Bruyn de Oude (zie ook pp. 44–45). De aankoop was mogelijk dankzij steun van de BankGiro Loterij, de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Schorer Romeijn Grothe Fonds en haar Themafonds Middeleeuwen en Renaissance) en de heer H.B. van der Ven. Aan deze aanwinst werd een speciale presentatie gewijd in zaal 7.

Onderzoek

De collectie van het Mauritshuis wordt systematisch ontsloten en beschreven in Engelstalige deelcatalogi. In elk deel wordt een hoofdthema uit de schilderkunst behandeld. Met dit prestigieuze project speelt het Mauritshuis een voortrekkersrol in de internationale museumwereld. Na de historiestukken, portretten en genreschilderijen zijn nu de circa 75 stillevenen aan de beurt. Met topstukken van meesters als Ambrosius Bosschaert, Pieter Claesz, Adriaen Coorte, Jan Davidsz de Heem en Clara Peeters behoort deze deelcollectie tot de belangrijkste ter wereld. Dankzij steun van Stichting de Johan Maurits Compagnie kon dit jaar worden begonnen met het materiaaltechnisch onderzoek ten behoeve van dit project.

Naar aanleiding van de tentoonstelling *Rembrandt en het Mauritshuis* in het Rembrandtjaar 2019 is onder de naam *Rembrandt?* een meerjarig restauratie- en onderzoeksproject gestart. Centraal staan drie schilderijen die als Rembrandts in de collectie kwamen, maar waarvan de eigenhandigheid later in twijfel is getrokken: *Studie van een oude man* [INV. 560], *Tronie van een oude man* [INV. 565] en *Portret van Rembrandt met ringkraag* [INV. 148]. Door de resultaten van materiaaltechnisch en kunsthistorisch onderzoek met elkaar te combineren, willen wij niet alleen een wezenlijke bijdrage leveren aan het huidige Rembrandt-onderzoek, maar ook inzicht geven in de voor buitenstaanders vaak lastig te begrijpen toeschrijvingsproblematiek.

Het project *Revisiting Dutch Brazil and Johan Maurits*, gefinancierd door het Gieskes–Strijbis Fonds, heeft dit jaar een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt. Vier internationale fellows zijn onder leiding van dr. Erik Odegard begonnen aan historisch onderzoek naar de bestuursperiode van Johan Maurits als gouverneur in Brazilië, met de nadruk op onderwerpen die eerder onderbelicht zijn gebleven:

- Mark Ponte (Nederland): *Tracing black lives in Brazil and the Dutch Atlantic*
- Irene Maria Vicente Martín (Spanje): *Johan Maurits' relations with the city of Salvador: war, diplomacy and cultural exchanges between Dutch Recife and Portuguese Bahia, c. 1637-1644*
- André Luís Bezerra Ferreira (Brazilië): *Negotiated freedoms: Indigenous memories of the Portuguese-Dutch wars and the indigenous policies in the Portuguese Amazon*
- Miguel Galdes Rodrigues (Portugal): *The South Atlantic slave trade: Competition, collaboration, and trans-imperial association between Dutch and Portuguese agents in Brazil and Angola (1600-1654)*

Door de sluiting van archieven en de reisbeperkingen als gevolg van Covid-19 moest een aantal fellows hun projecten enigszins aanpassen, maar inmiddels is het onderzoek goed op gang gekomen. Naast een wetenschappelijk symposium en een reeks artikelen in peer reviewed tijdschriften, wil het Mauritshuis de resultaten ook delen met een breed publiek om zo bij te dragen aan de maatschappelijke discussie over het koloniale verleden.

Collectiebeheer en -veiligheid

In 2020 werd het Collectieplan herschreven. Hiermee is een sterk fundament gelegd voor de komende vier jaar. Op grond van aanbevelingen uit het themarapport *Veiligheidszorg rijkscollectie geborgd?* en in overleg met de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (IOE) is begonnen met het opstellen van een Veiligheidszorgplan voor de gehele collectie en de historische gebouwen. Hierin wordt beschreven in welke plannen, documenten en overlegstructuren de veiligheidszorg is geborgd en hoe risico's geïdentificeerd en geanalyseerd kunnen worden. Voor alle risico's wordt gekeken naar het huidige beheersniveau en naar maatregelen voor de toekomst. Vanwege Covid-19 is voor inkomende en uitgaande bruiklenen overgegaan tot virtueel koerieren, waarbij de bruikleengever op afstand alle handelingen digitaal kan volgen. Hierbij wordt goed gebruik gemaakt van het digitale conditierapport dat enkele jaren geleden door het Mauritshuis is ontwikkeld.

ⓑ Educatie & Programmering

Vanwege de uitzonderlijke omstandigheden is in 2020 sneller overgestapt naar drie vormen van educatieve programmering: live, hybride en digitaal. De bittere realiteit daarbij was – aangezien onze live projecten natuurlijk mensen samenbrengen – dat veel van die activiteiten niet konden doorgaan, zoals workshops in de kerstvakantie en de (Kinder-)Museumnacht. Bij activiteiten die wel konden plaatsvinden in het museum was het aantal toegestane deelnemers vaak beperkt en was het ook niet altijd eenvoudig het publiek te motiveren naar het museum te komen. Voor het wel aanwezige publiek was dat misschien niet eens zo negatief, want het kreeg daardoor extra persoonlijke aandacht.

Digitaal aanbod

Kort na de eerste lockdown in maart ontstond het team Online programmeren dat ernaar streefde het museum digitaal open te houden. Bij de *livestream* rondleidingen (met chatfunctie) waren soms meer dan 10.000 kijkers aanwezig, waardoor het aantal deelnemers aan de rondleidingen in 2020 omhoog schoot. De website van het Mauritshuis werd in 2020 een platform voor filmpjes, voorleesverhalen en andere content die vooral op families was gericht. Bij online workshops hebben we deelnemers leren schilderen of fotograferen met huis-tuin- en keukenmiddelen. De meest bijzondere schilderijen uit onze vaste collectie en tentoonstellingen zijn belicht tijdens twee series minicolleges. Vanaf november was het Mauritshuis niet alleen fysiek te bezoeken, maar ook in de nieuwe virtuele omgeving (het *Gigapixel Museum*) waarvoor het interieur van het museum volledig is ingescand.

Onderwijs, kinderen en families

Ondanks de beperkingen hebben we toch relatief veel schoolbezoek gehad in 2020, waarbij de verdeling tussen het primair en het voortgezet onderwijs bijna gelijk was. In het begin van het jaar, vóór de eerste lockdown, zijn er nog veel buitenlandse studenten naar het museum gekomen. Waar mogelijk lieten we kleinschalige familieactiviteiten doorgaan in de Kunstwerkplaats en in het museum. Tijdens de zomer- en herfstvakantie waren bijna alle activiteiten uitverkocht. Helaas bleek het Familie-doe-pakket, bestaande uit tassen met materialen en schetsboeken, niet *coronaproof*.

We hielden het contact met samenwerkingspartners in stand en ondersteunden hen bij de realisering van projecten buiten de muren van het museum. Zo werkten we samen met The Hague Street Art en Stichting Kinderwerk/Buurthuis Samsam aan een project waarbij kinderen in de buitenlucht containers beschilderden. Tijdens de sluiting konden we gelukkig op een paar Haagse scholen blijven lesgeven, dankzij de constructieve medewerking van de scholen zelf en onze toegewijde museumdocenten. In de zomer droegen we bij aan de Zomerschool en de Bijspijkerlessen op Buurthuis de Mussen in de Haagse Schilderswijk.

Publieksbegeleiding

Om de multimediatour (een gratis app in negen talen) in de lucht te houden, moest deze worden overgezet naar een web omgeving, een flinke klus achter de schermen. De afdeling Educatie & Programmering droeg bij aan de deels vernieuwde inhoud en aangepaste verhaallijnen, met daarbij extra aandacht voor inclusief woordgebruik en meerstemmigheid.

Een belangrijk deel van de kennisoverdracht in het museum wordt nog altijd verzorgd door de rondleiders en museumdocenten. Zij zijn verder getraind in 'emotienetwerken': een nieuwe methode die professionals helpt om 'erfgoedwits' te worden. Door aandacht te schenken aan de maatschappelijke dynamiek rond onze collectie en het gebouw, kregen ze handvatten om de meerduidigheid van verhalen over te dragen en zich bewust te zijn van de eigen positie in dat verhaal.

© Marketing & Communicatie

In 2020 is de focus van het marketingteam verder verschoven richting online. Het online team is uitgebreid met een online marketeer en een content marketeer. We hebben een nieuwe functie in het leven geroepen in de vorm van een projectmanager digital engagement. Er is gekozen voor deze personele samenstelling zodat we systematisch bezig kunnen zijn met het vormgeven en invullen van de online klantreis. De website en multimediatour zijn voorbeelden van projecten die we hierdoor voortvarend kunnen oppakken, alsmede het (door)ontwikkelen van digitale producten en programmering.

Alle perskansen benut

In een jaar met ruim 70% minder bezoekers zijn alle kansen aangegrepen om pers en publiciteit te genereren. We kregen veel media-aandacht voor de presentatie van de resultaten van het materiaaltechnisch onderzoek naar het *Meisje met de parel*. In een tijd waarin positief nieuws schaars was, zorgden onze bevindingen voor een ware mediasensatie bij Nederlandse en internationale journalisten (én hun lezers). In totaal werden ruim 600 artikelen in binnen- en buitenland gewijd aan de nieuwe resultaten. Maar ook de tentoonstellingen *George Stubbs – De man, het paard, de obsessie* en *Alleen met Vermeer* werden goed opgepikt. Verder hebben het aantreden van Martine Gosselink als nieuwe algemeen directeur, de opening van zaal 8 over Johan Maurits van Nassau-Siegen, het muziekproject *Bekijk het Mauritshuis met je oren* en de introductie van het *Gigapixel Museum* gezorgd voor veel publicitaire aandacht. Het resultaat is een 30% hogere PR waarde in 2020 ten opzichte van 2019, terwijl we daar vanwege alle publicitaire aandacht rondom het Rembrandtjaar ook al zeer tevreden over waren.

Licensing partnerships als nieuw initiatief

Wij hebben het Covid-19-jaar aangegrepen om te zoeken naar nieuwe manieren om publiek te bereiken en andere vormen van inkomsten op te zetten. Met de afdeling Development & Hospitality is een projectgroep opgezet om actief op zoek te gaan naar zogenaamde *licensing partnerships*. In dit soort samenwerkingen staat het aanbieden van kunsthistorische kennis en hoge resolutie beelden centraal, in ruil voor een (inter) nationaal bereik en aandeel in de omzet. Op basis van een lijst potentiële samenwerkingspartners zijn we met een aantal partijen tot een overeenkomst gekomen. We gaan met hen in 2021 een productlijn uitbrengen, geïnspireerd op de collectie van het Mauritshuis. We gaan ervan uit dat deze veelbelovende nieuwe inkomstenbron vanaf 2021 zijn vruchten zal afwerpen.

Stadse Alleseters

Het Mauritshuis heeft in 2020 voor het eerst een heel jaar gewerkt met een nieuwe doelgroep segmentatie, waarbij acht segmenten worden gehanteerd. Die indeling is samengesteld op basis van de mate waarin de doelgroepen gewend zijn aan het 'consumeren' van klassieke cultuur (musea, concerten, podiumkunsten, etc.). Het bezoekersprofiel is samen met The Hague & Partners onderzocht. Hieruit bleek dat we sterk zijn in het bereiken en aantrekken van de Elitaire Cultuurminnaar (index 187, wat betekent dat wij 187% bereiken ten opzichte van het aandeel in Nederlandse huishoudens), Klassieke Kunstliefhebber (index 127) en Stadse Alleseter (index 145). Uitdagender zijn de Wijkgerichte Vrijtijdsgenieter (index 45) en Stedelijke Toekomstbouwer (index 60). In het beleid voor de komende jaren heeft het Mauritshuis de Stadse Alleseter, de Actieve Familie en de Stedelijke Toekomstbouwer aangewezen als focus doelgroepen, waarop programmering en marketing in belangrijke mate worden geënt.

ⓓ Development & Hospitality

Development & Hospitality houdt zich onder meer bezig met de werving van eigen inkomsten door middel van fondsen-, particuliere giften- en sponsorwerving. Daarnaast is de afdeling verantwoordelijk voor evenementenmanagement, internationaal toerisme en dienstverlening via de Servicebalie. De Covid-19 uitbraak heeft een grote invloed gehad op al deze werkzaamheden.

Hospitality

Na de heropening op 1 juni zijn we tot grote tevredenheid vrijwel volledig online tickets gaan aanbieden. Door groepen (scholen en touroperators) en individuele bezoekers naar specifieke tijdsloten te leiden, konden we de drukte beter reguleren. In het museum controleerde een Servicebalie medewerker de tickets op het Voorplein, een persoonlijk onthaal dat positief werd ontvangen door bezoekers. We vroegen bezoekers tijdens het aankoopproces om een donatie en we motiveerden hen Vriend te worden of het museum te volgen via de emailniewsbrief. Om de online verkoop verder uit te bouwen zijn we eind 2020 gestart met het zoeken naar een vervanging van het huidige ticketing- en kassasysteem.

Sponsoring & fondsenwerving

De BankGiro Loterij was ook in 2020 als hoofdsponsor een belangrijke steunpilaar voor het Mauritshuis. De vaste bijdrage, die wij jaarlijks van de Loterij ontvangen, is nagenoeg stabiel gebleven. Met dit bedrag ondersteunt de BankGiro Loterij het Aankoopfonds van het museum. Daarnaast zetten wij ons ervoor in om onder museumbezoekers nieuwe deelnemers voor de Loterij te werven. Een deel van deze inkomsten komt het museum ten goede. Deze manier van werven was ook in 2020 een belangrijke bron van nieuwe inkomsten. Eind 2020 hadden meer dan 4.000 deelnemers geoormerkt meegespeeld voor het Mauritshuis: een substantiële stijging, zelfs tijdens dit jaar.

De NN Group is in 2020 al ruim vijf jaar een trouwe partner van het Mauritshuis. Als hoofdsponsor ondersteunt het bedrijf het museum met de vergroting en verbreding van het publieksbereik. Hun partnerbijdrage werd grotendeels geïnvesteerd in het succesvolle project *Bekijk het Mauritshuis met je oren*, de Stubbs-tentoonstelling en *Alleen met Vermeer*. Dankzij de structurele commitment van de NN Group is het voor ons mogelijk om vernieuwende formats te ontwikkelen waarmee we nieuwe doelgroepen bereiken.

Daarnaast hebben we het jaar 2020 benut om samen te innoveren met digitale formats om toegankelijk te blijven terwijl het museum gesloten was. Zo hebben we bijvoorbeeld digitale rondleidingen voor medewerkers van NN Group georganiseerd en hebben we op 27 december een *livestream* aangeboden aan klanten van Nationale-Nederlanden (onderdeel NN Group) met een bereik van maar liefst 10.000 mensen. Het is een geslaagd voorbeeld van hoe onze sponsors financieel bijdragen, inhoudelijk met ons samenwerken en ons introduceren bij hun eigen klanten.

Sponsors zijn verenigd in het Mauritshuis Business Platform, een ontmoetingsplek voor innovatieve bedrijven, wetenschappers, creatieven en beleidsmakers. Omdat we elkaar in 2020 moeilijk live konden zien, stonden de activiteiten op een lager pitje. Toch hebben partijen als Deloitte en BMW hun aflopende contracten verlengd, wat ons extra aanmoedigt om de werving van nieuwe bedrijven in 2021 een impuls te geven. Het partnership met Canon Production Printing rondom het 3D printen van iconen uit de collectie werd verlengd tot en met 2022.

Net als in voorgaande jaren waren onze steunstichtingen zeer genereus, en ondanks de pandemie bleef het aantal gevers op peil. De Stichting Vrienden van het Mauritshuis en de Dutch Masters Foundation droegen bij aan de Stubbs-tentoonstelling. De Stichting de Johan Maurits Compagnie steunde collectieprojecten en een vooronderzoek naar de verbouwing van Galerij Willem V. De American Friends of the Mauritshuis faciliteerden ook dit jaar de komst van een Amerikaanse Fulbright Fellow naar het restauratie atelier.

Andere inkomsten zijn afkomstig van vermogensfondsen en particuliere schenkingen. De tentoonstelling *Alleen met Vermeer* werd gesteund door de Vereniging Rembrandt en de Turing Foundation. Voor de naar 2021 verschoven tentoonstelling *Vervlogen – geuren in kleuren* werden bijdragen toegezegd door het Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting Zabawas en de MAOC Gravin van Bylandt Stichting. In 2020 was het Mauritshuis bovendien een van de initiatiefnemers van *Nalaten aan Cultuur*, samen met onder meer het Van Gogh Museum en de Vereniging Rembrandt.

Commerciële evenementen

Door de Covid-19-maatregelen vonden in het museum nauwelijks commerciële evenementen plaats. Mede hierdoor hebben we wel een nieuwe markt voor betaalde digitale rondleidingen (live of vooraf opgenomen) ontdekt en aangeboord. We organiseerden dit bijvoorbeeld als relatiegeschenk voor de klanten van ABN Amro Mees Pierson, en als onderdeel van een internationaal congres voor het bedrijf Smartly.io. Naar een *livestream* voor NBTC China (ter promotie van Nederland) keken bijna 100.000 mensen.

Travel Trade

Door het stilvallen van het toerisme konden we nauwelijks meer internationale (Travel Trade) beurzen bezoeken. Sinds de zomer verkoopt het Online Travel Agency Tiqets onze tickets op hun platform. Als tegenprestatie voor hun marketing en customer service (een ticketstraat in tientallen talen en aanbod van vele betaalmiddelen) ontvangt deze partij een provisie per ticket. Om op nog meer plekken potentiële bezoekers te kunnen bereiken, zijn we ook gaan samenwerken met een selectief aantal andere *resellers*.

Ⓔ Personeel & Organisatie

Het Mauritshuis had in 2020 een personele organisatie van 68,5 fte verdeeld over 77 medewerkers (62 vast en 15 tijdelijk) met daarnaast een flexibele schil van 23 medewerkers via externe organisaties en 5 vrijwilligers, samen goed voor 11 fte. De personele instroom van medewerkers met een arbeidsovereenkomst bedroeg afgelopen jaar 12 medewerkers, en 5 medewerkers hebben het Mauritshuis verlaten. 24 stagiaires hebben in 2020 de organisatie van het museum versterkt. De directie bestaat uit een algemeen directeur en een zakelijk directeur. Het museum heeft de volgende afdelingen: Collectie & Wetenschap, Educatie & Programmering, Marketing & Communicatie, Development & Hospitality, Financiële Zaken, Facilitaire Zaken, Retail en het Secretariaat. Hiernaast zijn er als staffuncties een HR-manager en manager tentoonstellingen & projecten.

HR-strategie

In 2020 is een HR-strategie voor het museum uitgerold, die bijdraagt aan de overall-strategie van het museum. Daarvoor hebben we vijf kritische succesfactoren geformuleerd. Het Mauritshuis wil een diverse en inclusieve organisatie zijn, in de breedste zin van het woord. We zetten in op het verder optimaliseren van personele systemen en procedures zoals het digitaliseren van HR-processen om de efficiëntie te vergroten en betere management informatie te verkrijgen. Het *Maurits' Kennishuis* wordt de komende jaren de paraplu voor alle activiteiten op het gebied van leren en ontwikkelen. We stimuleren dienend leiderschap en bevorderen goed werkgeverschap in een veilige en prettige werkomgeving.

Covid-19

Vrijwel het hele jaar 2020 stond voor het personeelsbeleid in het teken van Covid-19. We moesten de invulling van twee vacatures uitstellen (bij Educatie & Programmering en Marketing & Communicatie) en namen noodgedwongen (tijdelijk) afscheid van verschillende 'flexibele' medewerkers bij de Servicebalie en van een aantal rondleiders/museumdocenten. Er is een Kantoorprotocol en een Protocol Veilig Thuiswerken geformuleerd en een vergoeding voor thuiswerkers ingesteld. Ter voorbereiding op de situatie post-Covid-19 is een Projectgroep Thuiswerken na Corona geformeerd. De pandemie en de veranderde wijze van thuiswerken heeft in 2020 gelukkig nauwelijks effect gehad op het ziekteverzuim, dat 3,7% was over 2020 (in 2019 was het 3,4%).

De Museum cao liep af per 1 september 2020. De precieze gevolgen van Covid-19 op de museumsector en de werkgelegenheid waren op dat moment nog zeer onzeker en de vakbonden hadden onvoldoende tijd om cao onderhandelingen te begeleiden. Daarom hebben de Museumvereniging en de vakbonden voorgesteld om de cao zonder veranderingen te verlengen tot het voorjaar van 2021, waarna de onderhandelingen weer worden opgestart.

Pensioen, arbeidsrecht en overwerk

Het contract van het Mauritshuis met het pensioenfonds PFZW loopt af op 1 januari 2021, maar inmiddels hebben de Museumvereniging en de bij de Museum cao aangesloten instellingen besloten om het met tien jaar te verlengen. Per 2020 is de Wet Arbeidsmarkt in Balans ingevoerd. Bij het Mauritshuis heeft dit vooral consequenties voor de zogenaamde flexibele schil van arbeidskrachten, de rondleiders/museumdocenten en de medewerkers van de Servicebalie. Deze groep is afgelopen jaar in dienst getreden bij het bureau Hôtes Cultures, waarbij sprake is van gelijke arbeidsvoorwaarden, maar met tevens de mogelijkheid om bij andere musea in de Randstad te werken.

In 2020 is besloten dat het schrijven en uitbetalen van overwerk vanaf een bepaalde schaal voortaan wordt ingevuld conform de Museum cao. Over de jaren heen is hier ruimhartig mee omgegaan wat tot uitbetaling van substantiële bedragen leidde en tot een opbouw van stuwmeren aan plusuren. De hiermee samenhangende werkdruk is een belangrijk aandachtspunt, waarbij de uitdaging is om de ambities blijvend in lijn te houden met de beschikbare middelen.

ⓕ Facilitaire Zaken

Het Mauritshuis heeft in 2017, met de invoering van de Erfgoedwet, besloten om het beheer en onderhoud van de gebouwen en installaties in eigen beheer uit te voeren. Na vier jaar ‘op eigen benen’ te staan kunnen we concluderen dat dit een goede beslissing is geweest. Bij een recente nulmeting bleek dat het interieur en exterieur van de gebouwen in een minstens zo goede staat verkeren als eind 2016.

Covid-19

Met de sluiting van het museum is van de nood een deugd gemaakt en zijn tal van facilitaire onderhoudswerkzaamheden in en aan het gebouw opgepakt: het reinigen en behandelen van alle houten vloeren; reinigen en opnieuw coaten van de vloerinstallatie; demonteren en reinigen van de liften; controleren en testen van alle elektrische installaties; renoveren van de Kunstwerkplaats; vervangen van besturingen van beveiligingsrolluiken; vervangen van een deel van de dakbedekking en tot slot het plegen van onderhoud aan zonwering, luchtbehandelingsinstallaties, hoogwerker en regelinstallaties. De verlichting van het trappenhuis (Pleinzijde) en de verlichting van de Randstadzaal en Nassauzaal zijn omgebouwd van gewone tl-verlichting naar duurzame Ledverlichting. Dit geeft uiteindelijk een kostenbesparing op de energiekosten en maakt onderdeel uit van het verduurzamen van het museum.

Beveiliging

Het beveiligingssysteem van het Mauritshuis is afgelopen jaar volledig vervangen door een *state-of-the-art* systeem van een nieuwe leverancier. De migratie van alle gegevens was een complexe operatie, maar is naar tevredenheid afgerond.

Duurzaamheid

Na het behalen van het BREEAM certificaat in 2019, zijn er op het gebied van duurzaamheid in 2020 weer een aantal stappen gezet. De Werkgroep duurzaamheid van het bestuur van de Museumvereniging heeft een plan van aanpak geformuleerd voor de systematiek ter verduurzaming van de rijksmusea. Hiermee werd gehoor gegeven aan wensen uit de sector en ook aan de wettelijke verduurzamingseisen die in de komende jaren gaan gelden. De ambitie van de musea stemt overeen met de ambitie van de Routekaart Verduurzaming Monumenten, namelijk het bereiken van 40% CO2 reductie in 2030 en 60% CO2 reductie in 2040. Het Mauritshuis zal met beide panden (Mauritshuis en Galerij Prins Willem V) deelnemen aan dit verduurzamingsproject.

Renovatie Binnenhof

Vooruitlopend op de renovatie van het Binnenhof vanaf het najaar 2021 is in 2020 een nulmeting uitgevoerd. Met behulp van de Building Information Management (BIM) 3-D technologie zijn de gebouwen volledig gescand aan de buiten- en binnenzijde, zodat we de conditie van de gebouwen voorafgaand, tijdens en ná de renovatie kunnen meten. Controles zullen tijdens en na de renovatie opnieuw plaatsvinden, en hiermee zal iedere afwijking groter dan drie millimeter zichtbaar zijn.

11

Verkort financieel jaarverslag

Balans per 31 december 2020

(Bedragen in duizenden euro's)

Activa	Per 31 december 2020	Per 31 december 2019
Immateriële vaste activa	122	
Materiële vaste activa		
Inventaris	612	583
Financiële vaste activa		
Uitgestelde vergoeding achterstallig onderhoud	293	330
Totaal vaste activa	1.027	913
Vlottende activa		
Vorraden	31	25
Vorderingen	1.759	2.298
— Debiteuren	837	733
— Belastingen, sociale premies	183	206
— Overige vorderingen en overlopende activa	739	1.359
Liquide middelen	18.923	15.237
Totaal vlottende activa	20.713	17.560
Totaal activa	21.740	18.473

Balans per 31 december 2020

(Bedragen in duizenden euro's)

Passiva	Per 31 december 2020	Per 31 december 2019
Eigen vermogen		
Reserves		
— Algemene reserve	2.198	1.538
— Bestemmingsreserve	6.400	6.400
— Activa doelstelling	0	0
— Activa bedrijfsvoering	0	0
Vastgelegd vermogen		
— Bestemmingsfonds OCW	0	86
Totaal eigen vermogen	8.598	8.024
Aankoopfonds	7.515	6.160
Voorzieningen		
— Voorziening jubilea	31	25
— Voorziening sponsorverplichtingen	47	0
— Voorziening groot onderhoud	1.500	882
— Voorziening arbeidsongeschiktheid	0	133
Totaal voorzieningen	1.578	1.040
Schulden		
Langlopende schulden	1.803	1.239
— Langlopende schulden	35	10
— Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	1.768	1.229
Kortlopende schulden	2.246	2.010
— Crediteuren	602	766
— Belastingen, sociale premies	182	177
— Overige schulden en overlopende passiva	1.462	1.067
Totaal schulden	4.049	3.249
Totaal passiva	21.740	18.473

Staat van baten en lasten 2020

(Bedragen in duizenden euro's)

Baten	2020	2019
Subsidie	4.411	4.312
Incidentele publieke subsidie	2.873	0
Entreegelden	1.283	4.965
Sponsorinkomsten	656	2.221
Overige bijdragen	2.449	2.983
Baten in natura	183	0
Opbrengst verkopen	12	67
Overige directe opbrengsten	76	304
Overige indirecte opbrengsten	212	346
Totaal baten	12.155	15.198

Lasten	2020	2019
Personeelskosten		
Salariskosten	4.151	3.925
Inhuur derden	943	1.849
Opleidingskosten	30	24
Overige personeelskosten	60	182
Ontvangen NOW	-696	0
Totaal personeelskosten	4.488	5.980
Afschrijvingen		
Inventaris bedrijfsvoering	162	131
Museale inventaris	10	10
Totaal afschrijvingen	172	141
Overige lasten		
Aankopen	260	0
Huren	1.124	1.127
Huisvestingskosten	1.920	1.693
Organisatiekosten	866	953
Activiteitskosten	1.407	3.036
Totaal overige kosten	5.577	6.809
Totaal lasten	10.237	12.930
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	1.918	2.268
Financiële baten en lasten		
Rentebaten	-7	3
Baten en lasten voorgaande jaren	17	18
Totale financiële baten en lasten	10	21
Mutatie aankoopfonds	-1.355	-1.952
Exploitatieresultaat	573	337

Bezoldiging

Sinds 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. Binnen het Mauritshuis vallen de algemeen directeur en de zakelijk directeur onder de WNT. De WNT-norm voor 2020 bedraagt € 201.000. Het Mauritshuis blijft daar ruim onder. Voor de WNT m.b.t. het jaar 2019 wordt verwezen naar het Jaarverslag 2019. De leden van de Raad van Toezicht vervullen hun functie onbezoldigd.

Bezoldiging

Bedragen x € 1	Martine Gosselink	Renée Jongejan
Functiegegevens	Directeur	Zakelijk Directeur
Aanvang en einde functievulling in 2020	1/4 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	100.260	97.787
Beloningen betaalbaar op termijn	10.546	12.216
Subtotaal	110.806	110.003
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	151.025	201.000
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	110.806	110.003
Het bedrag van overschrijding	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting bij de balans van 31 december 2020

Algemeen waarderingsgrondslag

De jaarrekening is opgesteld conform de regelgeving van het Ministerie van OCW. De informatie in dit Verkort financieel verslag is ontleend aan de jaarrekening die is goedgekeurd op 29 maart 2021. De waardering en bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, ongeacht of ze tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het maken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. Bedragen zijn afgerond op duizenden euro.

Reflectie op 2020 en het financiële resultaat

Het jaar 2020 eindigde met een positief resultaat van € 573.300. Door de pandemie leidde het Mauritshuis een substantieel verlies op de publieksinkomsten, wat is opvangen door het tijdig doorvoeren van kostenbesparingen op de bedrijfsvoering en programmering en de steungelden vanuit het culturele noodfonds van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW). Het in 2020 behaalde financiële resultaat is hard nodig om het jaar 2021 in bedrijfsmatige zin het hoofd te kunnen bieden. Zoals het zich nu laat aanzien zullen hiernaast de reserves van het museum worden aangesproken.

Resultaatbestemming

Na goedkeuring door de Raad van Toezicht is het resultaat door de directie toegevoegd aan de verschillende onderdelen van het Eigen vermogen, conform het voorstel resultaatbestemming 2020.

Materiële vaste activa

De gebouwen het Mauritshuis en de Galerij Prins Willem V zijn eigendom van de Staat der Nederlanden en worden van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) gehuurd. De collectie is voor het grootste deel Rijkseigendom. Een belangrijke externe bruikleengever is de Stichting Vrienden van het Mauritshuis. Een relatief klein deel van de collectie is in beheer verkregen door duurzaam bruikleen van derden.

Eigen vermogen

Het Eigen vermogen van het Mauritshuis is op 31 december 2020: € 8.598.100. Dit is een stijging van € 573.800 ten opzichte van 2019, met name vanwege het positieve resultaat. Het vermogen kan worden uitgesplitst naar de volgende reserves en fondsen: algemene reserve € 2.198.100, bestemmingsreserve continuïteit € 5.400.000 en een bestemmingsreserve publiekswerking € 1.000.000.

Toekomstperspectief als gevolg van Covid-19

Op last van de overheid was het museum vanaf 15 december 2020 tot 5 juni 2021 wederom gesloten, waarmee de entree-inkomsten stil lagen. Begin 2021 is geleidelijk aan gestart met vaccineren, met de verwachting dat het gebruikelijke leven dit najaar weer op gang komt. Waar mogelijk werken medewerkers blijvend vanuit de thuissituatie, hierbij ondersteund door een passende ICT-infrastructuur. Enkel de zogenaamde vitale functies, zoals een poule van beveiligers en facilitaire medewerkers, zijn nog op locatie werkzaam om zo de veiligheid van de collectie en het gebouw te garanderen.

Het museum blijft verzekerd van het totale subsidiebedrag over 2021 van € 4.477.500. Tevens heeft het Mauritshuis een aanvullende subsidie van € 1.813.400 ontvangen. De belangrijkste eigen inkomsten van het museum worden gevormd door de directe opbrengsten, met als grootste component de entreeopbrengsten. De begroting van 2021 gaat uit van 198.714 bezoekers.

Gegeven het feit dat het Mauritshuis in het verleden – anticiperend op tegenslagen – financiële buffers heeft aangelegd is de verwachting dat deze corona-epidemie geen negatieve impact heeft op de kortere- en middellange termijn qua liquiditeit, solvabiliteit en derhalve continuïteit.

12

Programma 2021-2022

→ Boven

Detail van schilderij van Abraham Mignon,
Bloemen in een glazen vaas, c. 1670

→ Onder

Detail van schilderij van Frans Hals, *Portret van Aletta Olycan*, 1625, tijdens restauratie.

*Vervlogen –
geuren in kleuren*

11 februari - 29 augustus 2021

*Facelifts &
Make-overs*

7 oktober 2021 – 9 januari 2022

Willem van Mieris, *Kruidenierswinkel*, 1717

Gerestaureerd voor
de tentoonstelling

*Vervlogen –
geuren in kleuren*

Ⓐ Prijzen & nominaties

Prijzen

De mobiele applicatie *Rembrandt Reality*, in samenwerking met Capitola en Nationale Nederlanden, kreeg een van de Spin Awards: een gouden Award in de categorie mobiel en een zilveren Award in de categorie AR/VR; een bronzen lamp van de Dutch Creativity Awards, in de categorie craft – digital; een Gouden Award en een People Lovies Award van de Lovie Awards in de categorie Apps, Mobile Sites & Voice.

De tentoonstelling *Bewogen beeld – Op zoek naar Johan Maurits* (2019), in samenwerking met Studio Louter en OPERA Amsterdam, kreeg een award van de Museums + Heritage Awards, in de categorie internationale projecten onder £1 miljoen, alsmede een AVICOM F@IMP 2.0 award, in de categorie scenografie.

Nominaties

Het Mauritshuis werd genomineerd voor de BankGiro Loterij Museumprijs, binnen het thema *Achter de Schermen, voor het voetlicht*.

Ⓑ Aanwinsten

In 2020 werd het volgende schilderij voor het Mauritshuis verworven:

Bartholomäus Bruyn de Oude (1493-1555)
Portret van Jakob Omphalius (1500-1567)
 1538/39
 Paneel (van boven afgerond), 31 x 21,5 cm
 [INV. 1225]

Verworven met steun van de BankGiro Loterij, de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Schorer Romeijn Grothe Fonds en haar Themafonds Middeleeuwen en Renaissance) en de heer H.B. van der Ven, 2020

Zie pp. 42-45 en A. van Suchtelen, 'Eindelijk weer bij elkaar', *Mauritshuis in focus* 33 (2020), nr. 2, pp. 9-14

Nieuwe schilderijlijsten

Het museum heeft in het verslagjaar nieuwe schilderijlijsten laten maken voor de volgende werken:

- Bartholomäus Bruyn de Oude, *Portret van Elisabeth Bellinghausen (c.1520- na 1570)*, [INV. 889]
- Bartholomäus Bruyn de Oude, *Portret van Jakob Omphalius (1500-1567)*, [INV. 1225]

Deze portretten vormden een eenheid, maar de originele inlijsting is grotendeels verloren gegaan. Met nieuwe lijsten, gebaseerd op een bewaard gebleven diptiek van de schilder, zijn ze weer samengebracht in een tweeluik. Zie pp. 44-45.

© Tentoonstellingen

**Nicolaes Maes –
Rembrandts veelzijdige leerling**
17 oktober 2019 – 19 januari 2020

**George Stubbs –
De man, het paard, de obsessie**
20 februari – 1 juni 2020
verlengd tot en met 30 augustus 2020*

Echtpaar Bellinghausen herenigd
1 juli 2020 – 3 januari 2021*

**Alleen met Vermeer –
'het mooiste schilderij ter wereld'**
26 september 2020 – 3 januari 2021*

*Op 12 maart moesten de musea de deuren sluiten vanwege maatregelen in verband met Covid-19. Deze eerste lockdown duurde tot 1 juni. Van 5 tot en met 18 november waren de musea wederom gesloten en op 15 december ging Nederland opnieuw in lockdown.

Ⓓ Bruikleenoverzicht

In kortstondig bruikleen ontvangen

(per 31 december 2020: 43 schilderijen, 11 tekeningen, 2 prentenboeken en 1 paardenskelet)

Voor de tentoonstelling *Nicolaes Maes – Rembrandts veelzijdige leerling* werden 30 schilderijen in bruikleen ontvangen van diverse bruikleengevers in binnen- en buitenland; zie *Nicolaes Maes*, Den Haag-Londen-Zwolle 2019.

Voor de tentoonstelling *George Stubbs – De man, het paard, de obsessie* werden 13 schilderijen, 11 tekeningen, 2 geïllustreerde boeken en 1 paardenskelet in bruikleen ontvangen van diverse bruikleengevers in het Verenigd Koninkrijk; zie *George Stubbs – De man, het paard, de obsessie*, Den Haag-Zwolle 2020.

Voor deze tentoonstelling is door de RCE namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een indemniteitsgarantie toegezegd.

In kortstondig bruikleen uitgeleend aan tentoonstellingen in binnen- en buitenland

(per 31 december 2020: 24 bruikleenverstrekkingen, zijnde 22 objecten)

NB: Bij de tentoonstellingsdata zijn alleen de begin- en (verlengde) einddata genoemd en niet de tussentijdse sluitingen in verband met Covid-19.

Franschoys Ryckhals – Een Zeeuwse meester uit de Gouden Eeuw

Zierikzee, Stadhuismuseum
14 april 2019 – 29 maart 2020

- François Ryckhals, *Slapende jongen in een stal*, [INV. 929]

Pieter de Hooch in Delft – Uit de schaduw van Vermeer

Delft, Museum Prinsenhof
11 oktober 2019 – 16 februari 2020

- Pieter de Hooch, *Een binnenplaats met een rokende man en een drinkende vrouw*, [INV. 835]

Rembrandt-Velázquez – Nederlandse & Spaanse meesters

Amsterdam, Rijksmuseum
11 oktober 2019 - 19 januari 2020

- Rachel Ruysch, *Vaas met bloemen*, [INV. 151]

Early Rubens

Toronto, Art Gallery of Ontario
12 oktober 2019 - 5 januari 2020

- Peter Paul Rubens, *Portret van Michael Ophovius*, [INV. 252]

De heks van Dongen – Een kunstenaarsdorp in de 19e eeuw

Breda, Stedelijk Museum
12 oktober 2019 - 15 mei 2020

- Meindert Hobbema, *Boerenhoeven in een boslandschap*, [INV. 1061]

Rubens, Van Dyck and the Splendour of Flemish Painting

Budapest, Museum of Fine Arts
30 oktober 2019 - 16 februari 2020

- Adriaen Brouwer, *Vechtende boeren*, [INV. 919]
- Frans Francken de Jonge, Paul Vredeman de Vries, Anoniem (Zuidelijke Nederlanden), *Bal aan een Brussels hof*, [INV. 244]

Jonge Rembrandt – Rising Star

Leiden, Museum De Lakenhal
2 november 2019 - 9 februari 2020

- Rembrandt, *Het loflied van Simeon*, [INV. 145]
- Rembrandt (atelierkopie), *Portret van Rembrandt met ringkraag*, [INV. 148]

Nicolaes Maes – Dutch Master of the Golden Age

Londen, The National Gallery
10 februari - 20 september 2020

- Nicolaes Maes, *Portret van Jacob Trip*, [INV. 90]
- Nicolaes Maes, *De oude kantwerkster*, [INV. 1101]

Rembrandt and Portraiture in Amsterdam, 1590–1670

Madrid, Museo Thyssen-Bornemisza
18 februari - 30 augustus 2020

- Jacob Backer, *Portret van een jongen in grijs*, [INV. 747]
- Frans Hals, *Portret van een man*, [INV. 618]
- Thomas de Keyser, *Portret van Loef Vredericx*, [INV. 806]
- Pieter Pietersz, *Portret van Cornelis Schellinger*, [INV. 4]

Young Rembrandt

Oxford, Ashmolean Museum
27 februari - 1 november 2020

- Rembrandt, *Het loflied van Simeon*, [INV. 145]
- Rembrandt-kopie, *Portret van Rembrandt met ringkraag*, [INV. 148]

Bier – Amsterdam, stad van bier en brouwers

Amsterdam, Amsterdam Museum
10 juli - 1 november 2020

- Jan van der Heyden, *Gezicht op de Oudezijds Voorburgwal met de Oude Kerk in Amsterdam*, [INV. 868]

On Everyone's Lips – From Pieter Bruegel to Cindy Sherman

Wolfsburg, Kunstmuseum
31 oktober 2020 - 5 april 2021

- Jan Steen, *De tandentrekker*, [INV. 165]

Rembrandt's Orient – West Meets East in Dutch Art of the 17th Century

Bazel, Kunstmuseum
31 oktober 2020 - 14 februari 2021

- Salomon Koninck, *Aanbidding der koningen*, [INV. 36]

Diepgeworteld – Bomen in de Nederlandse schilderkunst

Dordrecht, Dordrechts Museum

19 november 2020 - 15 augustus 2021

- Meindert Hobbema, *Boerenhoeven in een boslandschap*, [INV. 1061]
- Jacob van Ruisdael, *Weg in een boslandschap bij schemering*, [INV. 728]
- Salomon van Ruysdael, *Rivieroever met geboomte*, [INV. 941]

Portretten door Zeeuwse meesters uit de Gouden Eeuw

24 december 2020 - 14 november 2021 (opening uitgesteld)

- Karel Slabbaert, *Soldaten en andere figuren tussen de ruïnes van een kasteel, met een zelfportret van de kunstenaar in de voorgrond*, [INV. 410]

In langdurig bruikleen ontvangen objecten

(per 31 december 2020: 69 objecten, zijnde 54 schilderijen en 15 overige objecten)

In 2020 vond de volgende mutatie plaats:

- Jan van Mieris, *De Schilderkunst (Pictura)*. In langdurig bruikleen van Liberty Globus CV voor de periode 2020-2025.

In langdurig bruikleen afgestane objecten in Nederland

(per 31 december 2020: 151 objecten, zijnde 127 schilderijen, 5 tekeningen, 14 sculpturen en 5 overige objecten)

In 2020 vonden de volgende mutaties plaats:

- Pieter Frederik de la Croix, *Portret van Johan Arnold Zoutman (1724-1793)*, [INV. 539]. Teruggekomen van Scheepvaartmuseum, Amsterdam.
- Pieter Mulier de Oude, *Stormachtige zee*, [INV. 549]. Teruggekomen van Scheepvaartmuseum, Amsterdam.
- Egbert van der Poel, *Strand met vissersboten bij nacht*, [INV. 133]. Teruggekomen van Museum Rotterdam.
- Noordelijke Nederlanden, *Portret van Adriana Johanna van Heusden (1741-1800)*, [INV. 540]. Teruggekomen van Scheepvaartmuseum, Amsterdam.

In langdurig bruikleen afgestane objecten buiten Nederland

(per 31 december 2020: 5 objecten, zijnde 3 schilderijen en 2 pastels)

In 2020 vonden de volgende mutaties plaats:

- Willem van Aelst, *Jachtstillevens met patrijzen*, [INV. 3]. In langdurig bruikleen gegeven aan The National Gallery, Londen, in het kader van een uitwisselingsprogramma.
- Arent de Gelder, *Juda en Tamar*, [INV. 40]. Teruggekomen van The National Gallery, Londen.

Overgedragen

Per 5 oktober 2020 in beheer overgedragen aan Stichting RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis, Den Haag:

90 tekeningen en 164 prenten vervaardigd voor publicaties van of over het Mauritshuis:

- J. Steengracht van Oostcapelle, *De voornaamste schilderijen van het Koninklijk Kabinet te 's Gravenhage, in omtrek gegraveerd, met derzelver beschrijving*, 4 delen, Den Haag 1826-1830 (twee dozen met 97 originele reproductieprenten, alsmede een doos met daarin 90 voortekeningen door Nicolaus Heideloff)
- *Souvenir de la Galerie de Peinture du Musée de La Haye: Contenant 70 esquisses tracées d'après les plus beaux tableaux des maîtres les plus célèbres*, Leiden, A. Arnz & Cie zonder jaartal [1847] (64 prenten in een doos, met daarbij opgeborgen een envelop met drie prenten uit: A. Réveil, J. Duchesne, *Musée de peinture et de sculpture, ou recueil des principaux tableaux, statues, et bas-reliefs des collections publiques et particulières de l'Europe, dessiné et gravé à l'eau-forte*, 6 delen in 3 banden, Parijs 1828-1829)

Ⓔ Lezingen in het Mauritshuis (selectie)

De medewerkers van het Mauritshuis gaven in 2020 verschillende (online) lezingen, interviews en rondleidingen naar aanleiding van tentoonstellingen, tijdens congressen en andere ontvangsten. Speciale activiteiten en bijeenkomsten kwamen soms in samenwerking met andere instellingen tot stand.

Webinar:

Reassessing Rembrandt in the Mauritshuis Collection

28 oktober

Samen met de American Friends of the Mauritshuis organiseerde het Mauritshuis een webinar over het Rembrandt-onderzoek in het museum, in verleden, heden en toekomst. Algemeen directeur Martine Gosselink gaf een inleiding over de geschiedenis van en het onderzoek naar de aan Rembrandt toegeschreven schilderijen in het Mauritshuis. Ze belichtte daarbij drie door vraagtekens omgeven stukken, die vanaf dit jaar in het atelier van het Mauritshuis worden onderzocht en gerestaureerd. Restauratoren Abbie Vandivere en Carol Pottasch gingen in korte interviews in op twee van deze schilderijen. Hoofdconservator Quentin Buvelot presenteerde door middel van een aantal *case studies* een overzicht van de inzichten die 25 jaar restauraties en onderzoek van de Rembrandts in het Mauritshuis hebben opgeleverd. Ook sprak hij over de toekomst van het onderzoek naar de aan Rembrandt toegeschreven schilderijen. Het live event werd gevolgd door meer dan 250 mensen uit verschillende landen; een opname is na afloop online beschikbaar gesteld.

Ⓕ Lezingen medewerkers buiten het Mauritshuis

E. Buijsen

- 'Van Middelburg naar Den Haag: de transformatie van Adriaen van de Venne', symposium *Pieter de Hooch: een typisch Delftse schilder*, georganiseerd door RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis, Museum Prinsenhof, Delft, 15 januari

Q. Buvelot

- Moderator eerste webinar Codart, 'The Future of Exhibitions', 15 juni
- '200 jaar Mauritshuis: Een terugblik', online presentatie Vrienden van het Mauritshuis, 25 juni
- 'Kunst als collectieobject: Oude kunst. Over het verzamelbeleid van het Mauritshuis', online presentatie voor studenten Universiteit Utrecht o.l.v. Chris Stolwijk, 15 oktober
- 'Reassessing Rembrandt in the Mauritshuis Collection', webinar American Friends of the Mauritshuis, 28 oktober (zie boven)

F. Cliné

- 'Het digitale conditierapport van het Mauritshuis', online college Reinwardt Academie, Amsterdam, 6 mei
- 'Het digitale conditierapport van het Mauritshuis', online lezing Virtuele Teamsessies Nederlandse Registrars Groep, 30 juni

M. Gosselink

- 'Museale uitdagingen', presentatie voor de werkgroep 'Common Ground', 2 juni
- 'Vervlogen Geuren, Slavernij tentoonstelling en het Mauritshuis', 'Een zaal over Johan Maurits en het Mauritshuis', lezingen voor Zonta aan Zee, Oscars Scheveningen, 7 juli
- Openingslezing van de tentoonstelling 'Geheim van de Meester', Grachtenhuis, Amsterdam, 14 augustus
- 'Wat is het Mauritshuis?', lezing voor Rotary Nieuwspoor, Mauritshuis, 4 september
- 'Rembrandt?', webinar American Friends of the Mauritshuis, 28 oktober (zie boven)
- 'Collectie Nederland: Koloniaal Erfgoed', debat over koloniale roofkunst, De Balie, Amsterdam, 13 november
- 'Dilemma's in terminologie, roofkunst en beeldenstorm', online presentatie voor de algemene Bestuursdienst Ministerie van Buitenlandse Zaken, 19 november

F. Hameetman

- 'Wat doen we met al die data: data met een doel, de menselijke kant van data, online presentatie tijdens debatavond Nightshift, 17 september
- 'Duurzaam inclusief programmeren', online presentatie en gespreksmoderatie voor de ArtTable Pitch, ArtTable Nederland, 23 november
- 'Museum in Covid 19-times: what does it mean to do programming in these time', online presentatie Hermitage St Petersburg en Amsterdam, 10 december

A. van Loon

- 'Overview technical research *Man in a Red Cap* by Rembrandt', Expert Meeting: *Man in a Red Cap* by Rembrandt, Rembrandthuis, Amsterdam, 11 februari
- 'Colour change in paintings', online lezing voor *Colour and Discolouration Master Class*, Technical Art History, Universiteit van Amsterdam, 8 juni
- 'Closer to Vermeer and Rembrandt', online lezing voor *Materials in Art and Design Master Class*, Materials Science, TU Delft, 21 oktober

S. Meloni

- 'Gold-coloured particles sparking questions in Paulus Moreelse's *Self Portrait* (c. 1634-35)', posterpresentatie *Joint Interim Meeting of the Paintings and Theory, History, and Ethics of Conservation Working Groups*, Faculty of Science and Technology – NOVA University of Lisbon, Caparica, Portugal, 6 - 7 februari (met L. d'Hont)

E. Odegard

- 'Van Mauritsstad tot Mauritshuis: Johan Maurits van Nassau-Siegen en de Nederlandse slavernijgeschiedenis', lezing voor GVGt Rotterdam geschiedenis cursus, 7 november

C. Pottasch

- 'Palets and Selfies', *Technical Art History students*, Universiteit van Amsterdam, 12 maart
- 'Technical Research and Painting Technique of Rogier van der Weyden's Lamentation', *Technical Art History students*, Universiteit van Amsterdam, 4 november

M. van der Steenhoven

- 'Analyse en maatregelen bij hevige neerslag voor het Mauritshuis', online lezing voor studiedag *Extreem Weer!*, Collectie Hulp Verlening musea Amsterdam, 16 januari
- 'Projectmatig analyseren & omgaan met waterrisico's', Praktische en theoretische gastlessen voor de Minor Collectiemanagement Reinwardt Academie, Amsterdam, 30 januari

A. van Suchtelen

- 'Nicolaes Maes: tussen Dordrecht en Amsterdam', symposium *Pieter de Hooch: een typisch Delftse schilder*, georganiseerd door RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis, Museum Prinsenhof, Delft, 15 januari

A. Vandivere

- 'The Girl in the Spotlight', lezing Institut National d'Histoire de l'Art, Parijs, 9 januari
- 'The Girl in the Spotlight', online lezingen voor University of Delaware (VS), 13 mei; Princeton Academy of Art (VS), 21 augustus; University of Syracuse (VS), 14 oktober; Queens University (CAN), 10 november

S. Verdel

- 'Technologie in toerisme – over digitale toepassingen en data in het Mauritshuis', online presentatie Toerismetop congres van het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen, 28 september

L. van der Vinde

- Voorzitter middagprogramma van congres 'George Stubbs: all done from Nature', MK Gallery, Milton Keynes (VK), georganiseerd in samenwerking met het Paul Mellon Centre, 17 januari
- Radio interview over 'George Stubbs – De man, het paard, de obsessie', *Met het oog op morgen*, NPO Radio 1, 18 februari
- Televisie interview over 'George Stubbs – De man, het paard, de obsessie', *Nieuwsuur*, NOS-NTR, 18 februari
- Introductie 'George Stubbs – The Man, The Horse, The Obsession', voor Sotheby's Amsterdam/Londen, Mauritshuis, 4 maart
- 'Shifting Image – In Search of Johan Maurits', lezing en discussie voor de master *Curating Art and Cultures* (Universiteit van Amsterdam), Mauritshuis, 6 maart

Ⓞ Publicaties Mauritshuis

- 'Shifting Image – In Search of Johan Maurits', lezing en paneldiscussie voor de *Codart Patrons Salon*, Tefaf, Maastricht, 7 maart
- 'George Stubbs – The Man, The Horse, The Obsession', online Q&A voor het *Paard Verzameld / platform for Equine Art*, 18 april
- 'Johan Maurits en slavernij', onderdeel van de stadswandeling *Den Haag en Slavernij* voor Keti Koti, georganiseerd door Het Nationale Theater, Pasado Presente en het Mauritshuis, 1 juli
- Televisie interview over 'Alleen met Vermeer – het mooiste schilderij ter wereld', *5 Uur Show*, Talpa, 23 september
- 'Johan Maurits and the Mauritshuis', online lezing en discussie, Birmingham Museum of Art, Birmingham (Alabama, VS), 9 oktober
- 'Johan Maurits en het Mauritshuis', online lezing en discussie voor de Haagse Cultuur Academie, 7 november
- 'Dialoog Koloniaal Verleden', online panel, Maritiem Museum, Rotterdam, 26 november
- Alleen met Vermeer – Het mooiste schilderij ter wereld', online lezing en Q&A voor NN Group, *livestream* vanuit Mauritshuis, 7 december
- 'Johan Maurits and the Mauritshuis – Exhibition and permanent presentation', online lezing en discussie in de serie *Diversity Talks* (Universiteit Leiden), 8 december
- *A fresh wind blows through the Mauritshuis: Emilie Gordenker as director of the Mauritshuis (2008-2019)*, The Hague 2020, www.mauritshuis.nl/emilie, vanaf 2 februari 2020 online, door Q. Buvelot, G.-J. Borgstein, m.m.v. E. Buijsen en I. Hoekstra (Nederlandse editie verscheen eind 2019)
- *George Stubbs – De man, het paard, de obsessie*, Den Haag-Zwolle 2020 (alleen Nederlandse editie), door L. van der Vinde
- *Mauritshuis in focus*, jaargang 33 (2020), nrs. 1-3 (tweetalige editie), onder redactie van G.-J. Borgstein et al.
- *Jaarverslag 2019: Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis Galerij Prins Willem V*, Den Haag 2020 (Nederlandse en Engelse editie), onder redactie van R. Jongejan

Ⓜ Overige publicaties medewerkers

Uitgezonderd publicaties in *Mauritshuis in focus* 33 (2020), nrs. 1-3

M. Albrecht

- Zie S. Meloni

E. Buijsen

- 'Een jeugdwerk van de stillevenschilder Pieter van de Venne?', in: C. Dumas, R. Ekkart, C. van de Puttelaar (red.), *Connoisseurship: Essays in Honour of Fred G. Meijer*, Leiden 2020, pp. 68-73

Q. Buvelot

- 'Oude meesters nieuwe technieken', 'Casestudy: Rembrandts Saul en David', 'Casestudy: Giovanni Pellegrini in de Gouden Zaal', *Kunstschrift* 64 (2020), nr. 3, pp. 8-19 [met S. Meloni]
- 'Een bloemstillevens van Ludger tom Ring voor het Mauritshuis', in: C. Dumas, R. Ekkart, C. van de Puttelaar (red.), *Connoisseurship: Essays in Honour of Fred G. Meijer*, Leiden 2020, pp. 74-80
- 'Recent acquisitions (2006-20) at the Mauritshuis, The Hague', *The Burlington Magazine* 117 (2020), pp. 1013-1024
- 'Frans van Mieris the Elder: "Self-Portrait" in Oriental Dress', in: A.K. Wheelock (red.), *The Leiden Collection Catalogue*, New York 2020; <https://www.theleidencollection.com/artwork/self-portrait-in-fanciful-dress/>
- 'A Clara Peeters for the Mauritshuis'; <https://artherstory.net/a-clara-peeters-for-the-mauritshuis/>
- 'Paintings from the "Cabinet du Stadhouder" Taken from The Hague to Paris, 1795', in: P.-Y. Kairis (red.), *Nouveaux regards sur les saisies patrimoniales en Europe à l'époque de la Révolution française*, Turnhout 2020, pp. 107-132

M. Gosselink

- 'De strijd om taal in het museum', in: C. Brinkgreve (red.), *Taalkracht: Andere woorden, andere werelden*, Leusden 2020, pp. 47-56
- 'Mijn held: Cornelis de Witt', *Historisch Nieuwsblad* (juni 2020), nr. 6, p. 98

F. Hameetman

- 'Future Proof, working for and with youngsters at the Royal Cabinet of Paintings, the Mauritshuis The Hague, the Netherlands', in: *Museum as the Third Place*, St Petersburg 2020, pp. 25-29

A. van Loon

- 'Out of the blue: Vermeer's use of ultramarine in *Girl with a Pearl Earring*', *Heritage Science* 8 (2020), nr. 25, pp. 1-18; <https://doi.org/10.1186/s40494-020-00364-5> [met A.A. Gambardella, V. Gonzalez, M. Cotte, W. De Nolf, K. Keune, E. Leonhardt, S. de Groot, A.N. Proaño Gaibor, A. Vandivere]
- 'Computational modelling of metal soap formation in historical oil paintings: the influence of fatty acid concentration and nucleus geometry on the induced chemomechanical damage', *SN Applied Sciences* 2 (2020), nr. 1310, pp. 1-10 [met G.J.A.M. Eumelen, E. Bosco, A.S.J. Suiker, J.J. Hermans, K. Keune, P.D. Ledema]
- 'Synchrotron micro-XRD and micro-XRD-CT reveal newly formed lead-sulfur compounds in Old Master paintings', *Journal of Analytical Atomic Spectrometry* 35 (2020), nr. 10, pp. 2267-2273 [met V. Gonzalez, S.W.T. Price, P. Noble, K. Keune]
- 'The role of smalt in complex pigment mixtures in Rembrandt's Homer 1663: combining MA-XRF imaging, microanalysis, paint reconstructions and OCT', *Heritage Science* 8 (2020), nr. 90, pp. 1-19 [met P. Noble, D. de Man, M. Alfeld, T. Callewaert, G. Van der Snickt, K. Janssens, J. Dik]
- 'Data intrinsic correction for working distance variations in MA-XRF of historical paintings based on the Ar signal', *X-Ray Spectrometry* (2020), pp. 1-7 [met M. Alfeld, V. Gonzalez]
- 'Ageing and deterioration of traditional oil and tempera paints', in: J. Stoner, R. Rushfield (red.), *Conservation of Easel Paintings*, Second Edition, Londen en New York 2020, pp. 216-243 [met P. Noble, A. Burnstock]
- 'The effect of ground colour on the appearance of two paintings by Thomas Willeboirts Bosschaert in the Oranjezaal, Huis Ten Bosch', in: A. Haack Christensen (red.), *Ground Layers in European Painting 1550-1750* (CATS Proceedings, vol. 5), Londen 2020, pp. 93-106 [met L. Speleers, M. van Eikema Hommes, I. Joosten, S. de Groot]
- Zie S. Meloni
- Zie A. Vandivere

S. Meloni

- 'Discovering trends in Jan Steen's grounds (1626-1679) using principal component analysis' in: A. Haack Christensen (red.), *Ground Layers in European Painting 1550-1750* (CATS Proceedings, vol. 5), Londen 2020, pp. 118-131 [met M. Albrecht, A. van Loon, R. Haswell en O. de Noord]
- Zie Q. Buvelot

E. Odegard

- 'Slavery at the Court of the "Humanist Prince": Reexamining Johan Maurits van Nassau-Siegen and his Role in Slavery, Trade and Slave-smuggling in Dutch Brazil', *Early American History* 10 (2020), nr. 1, pp. 3-32 [met C. Monteiro]
- E. Odegard, 'Suiker en slavernij in Nederlands-Brazilië', in: P. Brandon, G. Jones, N. Jouwe en M. van Rossum, *De slavernij in oost en west: Het Amsterdam-onderzoek*, Amsterdam 2020, pp. 149-156

C. Pottasch

- 'The transformation of Adriaen Thomasz. Key's Portrait of William of Orange', *Ge-Conservation Journal* (2020), nr. 18, pp. 190-199; <https://doi.org/10.37558/gec.v18i1.827>
- 'Frans van Mieris's Painting Technique as One of the Possible Sources for Willem Beurs's Treatise on Painting', in: J. Stumpel et al. (red.), *Art and Perception* 8 (2020), nrs. 3-4, pp. 266-282

A. van Suchtelen

- 'Honderd jaar eenzaamheid. Bartholomäus Bruyn, Portret van Jakob Omphalius (1500-1567)', *Bulletin Vereniging Rembrandt* 30 (2020), nr. 2, pp. 34-36

A. Vandivere

- Gastredacteur 'The Girl in the Spotlight: A technical re-examination of Vermeer's *Girl with a Pearl Earring*' (2020); <https://heritagesciencejournal.springeropen.com/girl-in-the-spotlight>
- 'Mapping the pigment distribution of Vermeer's *Girl with a Pearl Earring*', *Heritage Science* 8 (2020), nr. 4, pp. 1-16; <https://doi.org/10.1186/s40494-019-0348-9> [met J.K. Delaney, K.A. Dooley, A. van Loon]
- 'The Girl in the Spotlight: Vermeer at work, his materials and techniques in *Girl with a Pearl Earring*', *Heritage Science* 8 (2020), nr. 20, pp. 1-10; <https://doi.org/10.1186/s40494-020-0359-6> [met J. Wadum, E. Leonhardt]

- 'The technical (re-)examination of Vermeer's *Girl with a Pearl Earring*', *Heritage Science* 8 (2020), nr. 26, pp. 1-14; <https://doi.org/10.1186/s40494-020-00370-7>
- 'The Technical (re-)examination of Vermeer's *Girl with a Pearl Earring*', Chinese vertaling door Q. Ma, S. Long, Shandong University, 2020 [met A. van Loon]
- 'Multi-scale optical coherence tomography imaging and visualization of Vermeer's *Girl with a Pearl Earring*', *Optics Express* 28 (2020), nr. 18, pp. 26239-26256, <https://doi.org/10.1364/OE.390703> [met T. Callewaert, J. Guo, G. Hartevelde, E. Eisemann, J. Dik, J. Kalkman]
- 'Het blauw in *Meisje met de parel*', *kM* (2020), nr. 116, pp. 30-34 [met A. van Loon]
- Zie A. van Loon

① Restauraties & behandelingen; materiaaltechnisch onderzoek

Afgerond:

- Bartholomäus Bruyn de Oude, *Portret van Jacob Omphalius (1500-1567)*, [INV. 1225]
- Arent de Gelder, *Juda en Tamar*, [INV. 40]
- Willem van Mieris, *Kruidenierswinkel*, [INV. 109]
- Pieter Pietersz, *Portret van Cornelis Cornelisz Schellinger (1551-1635)*, [INV. 4]
- Rembrandt van Rijn (omgeving van), *Biddende vrouw*, [INV. 610]
- Adriaen van de Venne, *Dansende bedelaars*, [INV. 202]

Gestart:

- Pieter de Hooch, *Een binnenplaats met een rokende man en een drinkende vrouw*, [INV. 835]
- Rembrandt van Rijn (?), *Studie van een oude man*, [INV. 560]
- Rembrandt van Rijn (?), *Tronie van een oude man*, [INV. 565]

Materiaaltechnisch onderzoek:

- Willem van Aelst, *Jachtstilleven met patrijzen*, [INV. 3]
- Balthasar van der Ast, *Bloemen in een Wan-Li vaas en schelpen*, [INV. 1108]
- Jan Breughel de Oude, *Wan-Li vaas met bloemen*, [INV. 1072]
- Bartholomäus Bruyn de Oude, *Portret van Elisabeth Bellinghausen (c.1520- na 1570)*, [INV. 889]
- Jan van Mieris, *De Schilderkunst (Pictura)*, in langdurig bruikleen van Liberty Globus CV
- Abraham Mignon, *Bloemen en vruchten*, [INV. 110]
- Ludger tom Ring de Jonge, *Narcissen, maagdenpalm en viooltjes*, [INV. 1212]
- Elias Vonck, *Dode vogels*, [INV. 404]

Redactie

Renée Jongejan

Vertaling

Tekom International

Eindredactie

Gerbrand Korevaar

Fotografie

Ivo Hoekstra
Margareta Svensson

Coördinatie

Sarah van Aggelen

Ontwerp en opmaak

Objekt Studio

Met bijdragen van

Edwin Buijsen
Quentin Buvelot
Martine Gosselink
Femke Hameetman
Renée Jongejan
Boudewijn Koopmans
Giovanna Martinez
Marty Plas
Mike van der Steenhoven
Onno Wittenberg

